

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen tasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta tehdyn sopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Takaisinottosopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden palauttaminen toisen sopimuspuolen valtion alueelle sekä helpottaa ja yhdenmukaistaa palauttamisessa käytettävää menettelyä. Sopimus sisältää määräykset sopimusvaltioiden omien kansalaisten ja kolmansien maiden kansalaisten takaisinotosta

ja takaisinottoon liittyvästä kauttakulusta sekä tietosuojasta.

Sopimus allekirjoitettiin Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2009. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona on vastaanotettu jälkimmäinen ilmoituksista, joilla sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen diplomaattiteitse, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtionsisäiset toimenpiteet on suoritettu.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen voimaantulon kanssa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	4
2.1 Kansainvälinen oikeus	4
2.2 Euroopan unionin yhteinen palauttamispolitiikka	4
2.3 Unionin ja jäsenvaltion toimivalta	5
2.4 Kansallinen lainsäädäntö	6
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	8
3.1 Esityksen tavoitteet	8
3.2 Keskeiset ehdotukset	8
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	8
5 ASIAN VALMISTELU	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	10
I Luku Sopimuspuolten kansalaisten takaisinottaminen	10
II Luku Kolmansien maiden kansalaisten takaisinottaminen	12
III Luku Kauttakulku	15
IV Luku Tietosuoja	18
V Luku Yleiset määräykset ja loppumääräykset	19
2 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	20
3 VOIMAANTULO	21
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS	21
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	21
4.2 Käsitteilyjärjestys	23
LAKIEHDOTUS	24
Laki Sveitsin kanssa laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	24
SOPIMUSTEKSTI	25

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Laittomasti Suomen alueella oleskelevat henkilöt tulee voida palauttaa kolmanteen valtioon nopeasti ja tehokkaasti. Maasta poistaminen edellyttää aina toimivaltaisen viranomaisen tekemää päätöstä. Maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanon helpottamiseksi voidaan tehdä takaisinottosopimuksia. Voimassa olevat kahdenväliset ja Euroopan unionin tekemät takaisinottosopimukset ovat osoittautuneet hyödyllisiksi välineiksi laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden palauttamiseksi, ja takaisinottosopimusten osuus laittoman maahanmuuton hallinnassa onkin keskeisessä asemassa. Sopimuksilla helpotetaan käytännön järjestelyjä maastapoistamisasioissa, koska niissä määritellään selkeät säännöt takaisinottoa koskevista edellytyksistä ja menettely, jolla laittomasti oleskelevä voidaan palauttaa toiseen sopimusvaltioon.

Takaisinottosopimukset eivät ole peruste maasta poistamiselle, vaan ne ovat käytännön välineitä maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon. Sopimusten mukaiset takaisinotto-pyyntö tekee lähtökohtaisesti maastapoistamispäätöksen tekevä viranomainen. Ne tehdään pääsääntöisesti samassa yhteydessä maastapoistamispäätöksen kanssa. Takaisinotto-pyyntö tehdään kirjallisesti ja sopimuskohtaisesti joko määritellyllä lomakkeella tai vapaamuotoisesti.

Suomi ja Sveitsi ryhtyivät neuvottelemaan takaisinottosopimuksesta Euroopan unionin ja Suomen palauttamispolitiikan päämäärien toteuttamiseksi syksyllä 2006. Takaisinottosopimus allekirjoitettiin Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2009 Sveitsin oikeus- ja poliisiministerin vierailun aikana. Varsinaisen sopimuksen lisäksi neuvottelujen kohteena oli sopimuksen täytäntöönpanoa koskeva pöytäkirja. Pöytäkirja Suomen sisäasiainministeriön ja Sveitsin oikeus- ja poliisiasioiden ministeriön välillä allekirjoitettiin pääsopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. Pöytäkirjan sisältämät määräykset liittyvät lähinnä siihen, mitä tietoja takaisinotto- ja kauttakulukupyyntöissä on mainittava ja miten pyynnöt

on esitettävä. Pöytäkirjan määräykset eivät edellytä eduskunnan suostumusta. Sveitsin viranomaisilla on nyt Suomesta palautettavan henkilön takaisinottamiseen sopimukseen perustuva oikeudellinen velvoite ja vastaavasti Suomella velvoite Sveitsistä palautettavan henkilön takaisinottamiseen.

Suomella on kahdenvälinen takaisinottosopimus Viron (SopS 70/1996), Latvian (SopS 16/1997), Liettuan (SopS 58/1997), Bulgarian (SopS 96/1998) ja Romanian (SopS 57/2001) kanssa. Myös Pohjoismaiseen passintarkastussopimukseen (SopS 10/1958) liittyy takaisinottovelvoite. Pohjoismaat voivat tietyin edellytyksin keskenään palauttaa laittomasti alueella liikkuvia.

Sveitsi on tehnyt takaisinottosopimuksen tähän mennessä (11/2009) yhteensä 47 valtion kanssa. Viime vuosina Sveitsi on tehnyt takaisinottosopimuksen useiden muiden EU-maiden kanssa (Belgia, Alankomaat ja Luxemburg 2003; Slovenia 2004; Puola, Iso-Britannia 2005; Kreikka, Slovakia 2006; Romania, Bulgaria 2008; Tsekki 2009). Ainoat EU-maat, joiden kanssa Sveitsillä ei ole takaisinottosopimusta ovat Portugali, Tanska, Irlanti, Kypros ja Malta.

Unionilla on seuraavat takaisinottosopimukset kolmansien maiden kanssa: Hongkong (sopimus tuli voimaan 1.3.2004), Macao (1.6.2004), Sri Lanka (1.5.2005), Albania (1.5.2006), Venäjä (1.6.2007), Ukraina (1.1.2008), entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia (1.1.2008), Bosnia ja Hertsegovina (1.1.2008), Montenegro (1.1.2008), Serbia (1.1.2008) ja Moldova (1.1.2008). Keskusteluja takaisinottosopimuksen tekemisestä on käyty lisäksi useiden muiden kolmansien maiden kanssa.

Takaisinottosopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, jotka perustuslain 94 §:n mukaan vaativat eduskunnan hyväksymisen. Esitykseen sisältyy lakiehdotus takaisinottosopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta perustuslain 95 §:n 1 momentin mukaisesti.

Takaisinottosopimus on tämän esityksen lopussa.

2 Nykytila

2.1 Kansainvälinen oikeus

Valtioilla on oikeus kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti säädellä liikkumista rajojensa yli. Tämän taustalla on periaatteellinen näkemys siitä, että maailma koostuu kansainvälisestä järjestelmästä valtioita, jotka käyttävät laillista valtaa alueellaan ja siellä olevista henkilöistä. Valtioilla on myös oikeus säädellä muiden kuin kansalaisensa maahantuloon, oleskeluun, karkottamiseen ja kansalaistamiseen liittyviä edellytyksiä. Valtioilla on velvollisuus ottaa takaisin oman maansa kansalainen, mutta toisen maan kansalaisen takaisinottamiseen ei ole kansainvälisoikeudellista velvoitetta.

Valtioiden oikeutta säännellä henkilöiden maahantuloa ja maasta poistamista rajoittavat valtioita sitovat kansainväliset sopimukset ja periaatteet. Näistä sopimuksista voidaan mainita pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus ja pöytäkirja (SopS 77-78/1968), Euroopan ihmisoikeussopimus (SopS 18-19/1990) sekä YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus (SopS 59-60/89). Näistä sopimuksista on johdettu poikkeuksellisen vahvan kansainvälisoikeudellisen tapanormin statuksen saanut palautuskielto eli niin sanottu non-refoulement -periaate, jonka mukaan valtio ei saa palauttaa henkilöä alueelle, jossa hän on vaarassa joutua vainon, kidutuksen tai muun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kohteeksi.

Kansainvälisessä käytännössä valtio, joka haluaa palauttaa alueellaan olevan henkilön toiseen valtioon, ottaa yhteyttä kyseiseen valtioon ja viittaa näiden valtioiden välillä tehtyyn takaisinottoa sääntelevään sopimukseen ja pyytää sopimukseen perustuen ja sopimuksessa mainituin menettelyin kyseistä valtiota ottamaan vastaan palautettavan henkilön. Valtio saattaa kuitenkin joko suoraan kieltäytyä ottamasta henkilöä vastaan tai erilaisin käytännön toimin tehdä palauttamisen toteuttamisen mahdottomaksi, vaikka vastaanottamiseen velvoittava sopimus valtioiden välillä olisikin.

Mikäli sopimusta valtioiden välillä ei ole, mikään ei estä sitä, että palauttava valtio pyytää henkilön vastaanottamista, mutta tällöin todennäköisyys pyynnön hyväksymiselle on merkittävästi pienempi kuin niissä tilanteissa, joissa pyynnön oikeudellisena perusteena on edellä mainittu velvoittava sopimus.

Yleisesti takaisinottosopimuksiin sisältyvät yhtäältä yleissäännökset palauttamistilanteista ja -edellytyksistä sekä toisaalta säännökset sovellettavista yksityiskohtaisista menettelyistä. Joskus yksityiskohtaisista yhteydenpitomenettelyistä viranomaistietoineen sovietaan erillisessä pöytäkirjassa.

2.2 Euroopan unionin yhteinen palauttamispolitiikka

Laittoman maahanmuuton vastainen toiminta on keskeinen osa Euroopan unionin yhteistä maahanmuuttopolitiikkaa, joka käynnistyi Amsterdamin sopimuksesta (SopS 54-55/1999). Myös Amsterdamin sopimuksella EU:n oikeudelliseen viitekehykseen sisällytetty niin sanottu Schengenin säännöstö loi tarvetta säännellä laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden palauttamisen järjestämisestä.

EY:n perustamissopimuksen 63 artiklan 1 kohdan 3 alakohdassa kohdennettiin maahanmuuttopolitiikkaa koskevat toimet laittomaan maahantuloon ja laittomaan oleskeluun, mukaan lukien laittomasti maassa oleskelevien palauttaminen. Tampereen ohjelmalla (1999) kehitettiin edelleen yhteistä maahanmuuttopolitiikkaa parantamalla maahanmuuton hallintaa, edistämällä kolmansien maiden kansalaisten oikeudenmukaista kohtelua ja lisäämällä yhteistyötä maahanmuuttajien lähtömaiden kanssa.

Haagin ohjelma (2004) perustui Tampereen ohjelman jatkamiseen, silloisiin toimintasuunnitelmiin sekä niin sanottujen ensimmäisen sukupolven toimenpiteiden arviointiin. Vapauden vahvistamisen alueella Haagin ohjelmassa todettiin tarve maahanmuuton kokonaisvaltaiselle lähestymistavalle, joka huomioi muuttoliikkeen kaikki vaiheet, perussyyt ja maahantulo- ja maahanpääsypolitiikan sekä palauttamispolitiikan. Ohjelmassa todettiin, että neuvoston tulisi pikaisesti aloittaa keskustelut paluu- ja palauttamismenette-

lyjä koskevista vähimmäisvaatimuksista, käynnistää Euroopan palauttamisrahaston valmisteleva vaihe, laatia yhteisiä maa- ja aluekohtaisia palauttamisohjelmia, perustaa Euroopan palauttamisrahasto, tehdä yhteisön takaisinottosopimuksia sekä nimittää komission erityisedustaja takaisinottokysymyksiä varten. Myöhemmin on hyväksytty niin sanottu paluudirektiivi (2008/115/EY, EUVL L 348, 24.12.2008, s. 98-107), perustettu Euroopan paluurahasto (575/2007/EY, EUVL L 144, 6.6.2007, s. 135-200), tehty yhteisön takaisinottosopimuksia kolmansien maiden kanssa ja nimitetty komission erityisedustaja.

Hampton Courtin lokakuussa 2005 pidetyssä epävirallisessa tapaamisessa valtion- ja hallitusten päämiehet totesivat, että maahanmuutto on tulevaisuuden keskeinen toimintala ja kehottivat EU:ta ja jäsenvaltioita kehittämään sitä varten yhteisen lähestymistavan. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi tältä pohjalta joulukuussa 2005 maahanmuuttoa koskeva kokonaisvaltaisen lähestymistavan, jota joulukuussa 2006 kokoontunut Eurooppa-neuvosto lujitti. Laittoman maahanmuuton torjumiseksi unionin ulkoisen ulottuvuuden kehittämiseen tähtäävällä lähestymistavalla pyritään lisäämään yhteistyötä kolmansien maiden kanssa, tukemaan kolmansia maita muuttoliikkeen hallinnan vahvistamiseksi ja tehokkaammin hyödyntämään yhteisön takaisinottosopimuksia palautuspolitiikan välineenä. Kokonaisvaltaista lähestymistapaa on käsitelty unionin elimissä sittemmin säännönmukaisesti. Kokonaisvaltaisella lähestymistavalla tuetaan unionin yhteistä maahanmuuttopolitiikkaa ja sitä kautta yhteistä palauttamispolitiikkaa.

Komission tiedonannossa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueesta kansalaisia varten (KOM(2009)262 lopull.), niin sanotussa Tukholman ohjelmassa, korostetaan sitä, että tehokas laittoman maahanmuuton vastainen politiikka on olennainen elementti kehitettäessä yhteistä laillista maahanmuuttoa koskevaa politiikkaa, jossa muun muassa palautuspolitiikan tehostaminen on keskeisessä asemassa. Laittoman maahanmuuton torjunnassa on huomioitava palautuskiellon täysimääräinen kunnioittaminen ja palauttavien henkilöiden perusoikeudet sekä ihmisarvon kunnioittaminen.

Tiedonannossa todetaan, että vapaaehtoisen paluun tulisi olla ensisijainen vaihtoehto. Lisäksi yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tulisi tiivistää. Voimassa olevien takaisinottosopimusten soveltamista olisi seurattava niiden tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi ja huomio tulisi kiinnittää vapaaehtoiseen paluuseen rohkaisemiseen sekä takaisinottosopimusten solmimiseen keskeisten lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa, voimassa olevien sopimusten evaluointiin vuoden 2010 aikana ja uuden sen pohjalta uudistetun takaisinottoa koskevan strategian määrittelyyn sekä jäsenmaiden käytännön yhteistyön lisäämiseen palautuksissa.

EU:n yhteinen palauttamispolitiikka on nykyisin olennainen osa unionin taistelussa laittomaa maahanmuuttoa vastaan, mistä syystä takaisinottolausekkeita on sisällytetty myös unionin ja kolmansien valtioiden välisiin laajoihin yhteistyösopimuksiin. Henkilöiden, joilla ei ole tai ei ole enää oikeutta oleskella unionin alueella, tulee poistua vapaaehtoisesti. Muussa tapauksessa heidät on voitava poistaa voimatoimin.

2.3 Unionin ja jäsenvaltion toimivalta

Nykytilannetta EU-oikeuden kannalta tarkasteltaessa on todettava, että yleisesti vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella vallitsee niin sanottu jaettu toimivalta (Sopimus Euroopan unionin toiminnasta; SEUT; EUVL C 115, 9.5.2008, konsolidoitu toisinto, 4 artiklan 2 kohdan j alakohta). Tämä tarkoittaa sitä, että unioni ja jäsenvaltio voivat tehdä sopimuksen kolmannen valtion kanssa. Oikeuskäytännössä on jo aikaisemmin hyväksytty niin sanottu implisiittisen toimivallan oppi, mistä seuraa se, että unionille siirtynyt toimivalta kattaa myös tavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat kansainväliset sitoumukset (effet utile -periaate). Kun unioni on antanut yhteisiä sääntöjä tietyssä asiassa, jäsenvaltiot eivät voi enää tehdä kansainvälisiä sitoumuksia, jotka vaikuttavat näihin sääntöihin tai muuttavat niiden soveltamisalaa (lojaliteetti-periaate). Implisiittisen toimivallan oppiin vaikuttaneita oikeustapauksia ovat erityisesti tuomio asiassa 22/70 komissio v. neuvosto (ERTA/AETR) [1971] ECR 263 ja lausunto 1/76 (Reinin jokiliiken-

ne) [1977] ECR 741. Edellä kuvatussa tilanteessa unionin (aik. yhteisön) toimiessa jäsenvaltion toimivalta syrjäytyy (SEUT 2 artiklan 2 kohta). SEUT 2 artiklan 2 kohdassa on nimenomaisesti myös todettu, että jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa siltä osin kuin unioni ei ole käyttänyt omaansa.

Sopimuksen Euroopan unionin toiminnasta 79 artiklan 3 kohdassa nimenomaisesti todetaan, että unioni voi tehdä kolmansien maiden kanssa sopimuksia sellaisten kolmansien maiden kansalaisten takaisinotosta alkuperä- tai lähtömaahan, jotka eivät täytä tai enää täytä jäsenvaltion alueelle pääsyn, kyseisellä alueella oleskelun tai asumisen edellytyksiä. Euroopan komissio neuvottelee jäsenvaltioiden puolesta EU:n ja kolmannen valtion välisen takaisinottosopimuksen SEUT:n 218 artiklan (aik. EY:n perustamissopimuksen 300 artikla) nojalla antamalla mandaateilla. Kyseisen artiklan 3 kohdan mukaan neuvosto nimeää neuvottelijan tai neuvotteluryhmän johtajan suunnitellun sopimuksen alan mukaan. Komissio ei näin ollen automaattisesti neuvottele yksin EU:n ja kolmannen valtion välisiä sopimuksia. Tällöin käytännön tasolla varmistuu se, että maakohtainen takaisinotto tapahtuu samojen sääntöjen mukaisesti koko unionin alueella. Jäsenvaltioiden tulee tällöin pidättäytyä kahdenvälisistä neuvotteluista. Unioni ei ole käynyt Sveitsin kanssa tällaisia neuvotteluja, eikä unionilla sellaisia ole suunnitteilla. Tältä osin ei ole ollut estettä neuvotella ja tehdä takaisinottosopimus Sveitsin kanssa.

Jaetun toimivallan tulkintaan kuuluu lisäksi se, että niin kauan kuin unioni ei ole käyttänyt toimivaltaansa, jäsenvaltioiden toimintavapaus säilyy edellyttäen, että jäsenvaltio ei toimillaan vaikuta unionin sisäisiin säännöksiin. Sveitsi on jo liittynyt Schengenin alueeseen ja soveltaa myös turvapaikkahakemusten käsittelystä vastuussa olevan valtion määrittämistä koskevaa Dublin-järjestelmää (perustuu neuvoston asetukseen (EY) N:o 343/2003; EYVL L 50, 23.2.2003, s.1). Muutenkaan ei ole tiedossa sellaista seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että takaisinottosopimuksella Sveitsin kanssa vaikutettaisiin unionin sisäisiin säännöksiin. Myöskään komissiolta tulleen tiedon mukaan ei ole estettä Suomen ja Sveitsin välisen ta-

kaisinottosopimuksen tekemiselle. Kuten edellä johdannossa on todettu, Sveitsi on tehnyt viime vuosina useita takaisinottosopimuksia muiden EU-maiden kanssa.

2.4 Kansallinen lainsäädäntö

Suomen kansalaista ei saa perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Ulkomaalaislaissa (301/2004) säädetään, millä edellytyksillä ulkomaalaisella on oikeus saapua Suomeen ja oleskella Suomessa. Ulkomaalaislain 2 §:n mukaan ulkomaalaisen maahantuloon, maastalähtöön sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa sovelletaan ulkomaalaislakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Ulkomaalaislain 11 §:ssä säädetään maahantulon edellytyksistä. Ulkomaalaisen maahantulo edellyttää mainitun lainkohdan mukaan, että hänellä on voimassa oleva vaadittava rajanylitykseen oikeuttava matkustasiakirja. Lisäksi hänellä on oltava voimassa oleva vaadittava viisumi, oleskelulupa taikka työntekijän tai elinkeinonharjoittajan oleskelulupa, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Ulkomaalaisen maahantulolle asetetaan laissa myös oleskelun tarkoitukseen ja toimeentuloon liittyviä vaatimuksia. Ulkomaalaisen maahantulo edellyttää myös, että häntä ei ole määrätty maahantulokielloon, eikä hänen katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita.

Ulkomaalaislaissa säädetään käännättämisen ja karkottamisen perusteista, maahantulokiellon määrittämisestä ja sen peruuttamisesta, palautuskiellosta, kuulemisesta ja kokonaisharkinnasta sekä toimivaltaisista vi-

ranomaisista. Maasta poistaminen edellyttää ulkomaalaista koskevan käännättämisen- tai maasta karkottamispäätöksen tekemistä ja sen täytäntöönpanoa.

Käännättämisellä tarkoitetaan ulkomaalaislain 142 §:n mukaan sekä ulkomaalaisen maahantulon estämistä rajalla eli rajalta käännättämistä että maahan jo saapuneen ulkomaalaisen poistamista maasta. Kysymyksessä on käännättäminen myös silloin, kun henkilölle on ulkomailla myönnetty oleskelulupa, hän saapuu Suomeen (rajanylityspaikalle) ensimmäistä kertaa, eikä hän enää täytä maahantulon edellytyksiä.

Menettely, jossa oleskeluluvalla maassa oleskeleva ulkomaalainen poistetaan maasta, on karkottamista. Ulkomaalaislain 143 §:n mukaan maastapoistamismenettelynä on karkottaminen myös silloin, kun oleskeluluvan voimassaolo on päättynyt ja ulkomaalainen oleskelee edelleen maassa.

Käännättämisestä päättää Maahanmuuttovirasto, poliisi tai rajatarkastusviranomainen. Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi päättää käännättämisestä korkeintaan kolmen kuukauden kuluessa ulkomaalaisen maahantulosta. Jos maahantulosta on kulunut yli kolme kuukautta, käännättämisestä päättää rajatarkastusviranomaisen tai poliisin esityksestä tai omasta aloitteestaan Maahanmuuttovirasto. Maahanmuuttovirasto päättää aina käännättämisestä, jos ulkomaalainen on hakenut oleskelulupaa kansainvälisen suojelun tai tilapäisen suojelun perusteella eikä oleskelulupaa myönnetä.

Käännättämis- ja maasta karkottamispäätöksen yhteydessä ulkomaalainen voidaan määrätä joko koko Schengen-aluetta taikka vain Suomea koskevaan maahantulokielloon. Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi käännättämis- tai karkottamispäätöksen yhteydessä määrätä maahantulokiellon enintään kahdeksi vuodeksi. Pidemmän maahantulokiellon määrittämistä varten mainittujen viranomaisten on tehtävä esitys Maahanmuuttovirastolle, joka tekee päätöksen asiassa.

Karkottamisesta päättää aina Maahanmuuttovirasto. Karkottamisasia tulee vireille poliisin (tai rajatarkastusviranomaisen) esityksestä tai Maahanmuuttoviraston omasta aloitteesta. Maastapoistamispäätös edellyttää aina

sitä, että ulkomaalainen on tosiasiallisesti maassa.

Ulkomaalaislaissa unionin kansalaisella ja häneen rinnastettavalla tarkoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltion sekä Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaisia. Sveitsin kansalaiseen sovelletaan näin ollen ulkomaalaislain 10 luvun säännöksiä Euroopan unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan oleskelusta.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Perustuslain 22 §:ssä säädetään, että julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Muutoksenhausta ja päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään ulkomaalaislain oikeusturvaa koskevassa 13 luvussa. Ulkomaalaislaissa tarkoitettuun Maahanmuuttoviraston, poliisin tai rajatarkastusviranomaisen päätökseen saa ulkomaalaislain 190 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten, kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätöstä maasta poistamisesta ei saa ulkomaalaislain 200 §:n mukaan panna täytäntöön ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu, jollei ulkomaalaislaissa toisin säädetä. Käännättämis- tai karkottamispäätös voidaan kuitenkin ulkomaalaislain 201 §:n 1 momentin mukaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Käännättämis- ja maasta karkottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin päätös on saanut lainvoiman, jos käännätetty tai maasta karkotettu kahden esteettömän todistajan läsnä ollessa ilmoittaa suostuvansa päätöksen täytäntöönpanoon ja allekirjoittaa päätökseen tästä tehdyn merkinnän.

Ulkomaalaislain 4 §:n 2 momentissa säädetään, että poliisin suorittamaan ulkomaalaisen maahantuloon, maassa oleskelun ja maasta poistamisen edellytysten selvittämiseen sovelletaan poliisilain (493/1995) poliisitutkintaa koskevia säännöksiä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on hyväksyä ja saattaa kansallisesti voimaan Suomen ja Sveitsin välillä laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta tehty sopimus. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Takaisinottosopimuksen tavoitteena on edistää ja vahvistaa Suomen ja Sveitsin yhteistyötä kansainvälisessä toiminnassa laittoman maahanmuuton torjumiseksi kansainvälisten sopimusten ja vastavuoroisuuden perusteella.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Takaisinottosopimus sisältää määräykset takaisinottoa koskevista edellytyksistä, joiden nojalla sopimuspuolet sitoutuvat ottamaan takaisin sekä omat kansalaisensa että ne kolmannen valtion kansalaiset, jotka ovat saapuneet sopimuspuolen alueelle oleskeltuaan tai asuttuaan toisen sopimuspuolen alueella tai kuljettuaan sen kautta. Lisäksi sopimus sisältää määräykset takaisinottoa ja kauttakulkua koskevasta menettelystä ja todisteista, joiden nojalla takaisinottovelvollisuus osoitetaan, sekä takaisinottoon liittyvistä tietosuojasta.

Sveitsin kanssa tehty takaisinottosopimus noudattaa pääpiirteissään aiempia Suomen tekemiä kahdenvälisiä sopimuksia. Sveitsin aloitteesta sopimusta ei kuitenkaan sovelleta kansalaisuudettomiin henkilöihin.

4 Esityksen vaikutukset

Suomesta on palautettu viimeisen kymmenen vuoden aikana Sveitsiin vain noin 10 henkilöä. Tästä huolimatta on tärkeää, että mahdollisten tulevien joko Suomesta tai Suomeen suuntautuvien maastapoistamistilanteiden varalta on olemassa selkeät säännöt menettelystä.

Sveitsi on liittynyt Schengenin alueeseen ja soveltaa myös turvapaikkahakemuksen käsit-

telystä vastuussa olevan valtion määrittämistä koskevaa Dublin-järjestelmää. Alueella, jolta sisärajatarkastukset on poistettu, sitoutuminen myös laittoman maahanmuuton torjuntaan on erittäin tärkeää.

Esityksellä selkiytetään edellytyksiä ja menettelyä palautettaessa Suomessa laittomasti oleskeleva henkilö Sveitsiin. Sopimuksen avulla viranomaistoiminta tehostuu ja nopeutuu. Ottaen huomioon Sveitsiin palautettavien oletettavasti melko vähäisen määrän viranomaistoiminnan tehostumisesta ja nopeutumisesta ei aiheudu henkilötyövuosissa arvioitavaa työmäärän vähentymistä.

Takaisinottosopimus voi omalta osaltaan nopeuttaa palauttamisprosessia lyhentäen palauttamista odottavan henkilön maassaoloaikaa. Erityisesti kustannussäästöjä syntyy, jos ulkomaalaislain 121 §:n nojalla säilöön otettu maasta poistamista odottavan henkilön maassaoloaika lyhenee. Esimerkiksi Helsingin säilöönottoyksikön vuorokausikustannukset henkilöä kohden ovat noin 180 euroa. Kustannuksia arvioitaessa on otettu huomioon yksikön ylläpito- ja hallintomenojen lisäksi henkilölle maksettava kahden euron suuruinen päiväraha.

5 Asian valmistelu

Suomen ja Sveitsin välillä käytiin sopimusneuvottelut syyskuussa 2006 Helsingissä. Sisäasiainministeriön 12 päivänä syyskuuta 2006 asettamaan valtuuskuntaan kuului jäseninä sisäasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen esikunnan ja Ulkomaalaisviraston (nykyisin Maahanmuuttovirasto) edustajia. Tämän jälkeen Suomen ja Sveitsin viranomaisien välillä käytiin neuvotteluja kirjallisesti siten, että sopimusteksti viimeisteltiin helmikuussa 2009. Takaisinottosopimus allekirjoitettiin Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2009 Sveitsin oikeus- ja poliisiministerin vierailun aikana.

Hallituksen esitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä.

Esityksestä on pyydetty lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta, vähemmistövaltuutetulta, tietosuojavaltuutetun toimistolta, Maahanmuuttovirastolta, oikeuskanslerinvirastolta, eduskunnan oi-

keusiamiehen toimistolta, Pakolaisneuvonta ry:ltä, Suomen Pakolaisapu ry:ltä, Suomen Punaiselta Ristiltä, Amnesty International Suomen osasto ry:ltä sekä sisäasiainministeriön oikeusyksiköltä, poliisiosastolta ja rajavartiolaitos-osastolta.

Annetuissa lausunnoissa kannatettiin sopimuksen voimaansaattamista. Lisäksi lausunnoissa esitettiin joitain tarkennuksia nykytilan kuvaukseen ja yksityiskohtaisiin perusteluihin. Muutosehdotukset on pääosin sisällytetty hallituksen esitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön**I Luku Sopimuspuolten kansalaisten takaisinottaminen**

1 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli ottaa toisen pyynnöstä ja ilman muodollisuuksia takaisin alueelleen henkilön, joka ei tai ei enää täytä maahantuloa tai oleskelua pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella koskevia ehtoja. Perusedellytyksenä on, että kyseisen henkilön on todistettu tai hänen voidaan perustellusti olettaa olevan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalainen.

Henkilön kansalaisuus voidaan artiklan 2 kappaleen mukaan todistaa Suomen osalta voimassa olevalla passilla tai poliisiviranomaisen myöntämällä henkilökortilla. Sveitsin kansalaisuus voidaan todistaa voimassa olevalla passilla, henkilökortilla tai väestörekisteritodistuksella, josta käy ilmi lähtöpaikkakunta Sveitsissä. Artiklan 2 kappaleessa luetellaan myös asiakirjat ja todisteet, joiden perusteella henkilön kansalaisuus voidaan perustellusti olettaa. Tällaisia ovat muun muassa passi tai henkilökortti, jonka voimassaolo on päättynyt ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen myöntämä asiakirja, jonka perusteella asianomaisen henkilön henkilöllisyys voidaan todentaa.

Suomen kansalaiselle myönnetään passilain (671/2006) 3 §:n mukaan matkustusoikeyden osoittamiseksi hakemuksesta passi, jollei laista muuta johdu. Passi voidaan passilain 3 a §:n mukaan erityisestä syystä myöntää väliaikaisena (väliaikainen passi), jos keskitetysti valmistetun passin myöntäminen nopeutetussakaan aikataulussa ei ole mahdollista. Väliaikainen passi voidaan passilain 3 b §:n mukaan poikkeuksellisesti myöntää hätämatkustusasiakirjana yhtä matkaa varten (hätäpassi). Hätäpassi myönnetään vain todelliseksi matka-ajaksi ja vain todelliselle matkareitille. Hätämatkustusasiakirjan voi myöntää myös toisen EU:n jäsenvaltion diplomaattinen edustusto, jos jäsenvaltiolla, jonka kansalainen henkilö on, ei ole edustustoa

kyseisessä maassa (96/409/YUTP, EYVL L 168, 6.7.1996, s. 4-11).

Poliisi antaa henkilökorttilain (829/1999) 1 §:n 1 momentin mukaan hakemuksesta todistuksen henkilöllisyydestä (henkilökortti) Suomen kansalaiselle ja kotikuntalainen (201/1994) mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, joka on merkitty väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta.

Henkilökorttiin merkitään henkilökorttilain 2 §:n 1 momentin mukaan henkilön sukunimi ja etunimet, tieto sukupuolesta, henkilötunnus, henkilökortin myöntämispäivä ja viimeinen voimassaolopäivä, tieto henkilökortin myöntäneestä viranomaisesta, kortin numero ja Suomen kansalaisten osalta tieto kansalaisuudesta. Henkilökorttissa on lisäksi kortinhaltijan valokuva ja nimikirjoitus.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli ottaa henkilön takaisin samoilla ehdoilla, jos myöhemmissä tarkistuksissa osoittautuu, ettei henkilö ollutkaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalainen silloin, kun hän lähti pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelta.

Suomen kansalaista ei saa perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Ulkomaalaislain 3 §:n 2 kohdan mukaan unionin kansalaisella ja häneen rinnastettavalla tarkoitetaan ulkomaalaislaissa Euroopan unionin jäsenvaltion sekä Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaista. Sveitsin kansalaiseen sovelletaan näin ollen ulkomaalaislain 10 luvun säännöksiä Euroopan unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan oleskelusta. Unionin kansalaisen maahantulon ja oleskelun edellytyksenä on ulkomaalaislain 155 §:n mukaan, että hänellä on voimassaoleva henkilötodistus tai passi.

Unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä maahantulon ja maassa oleskelun edellytyksenä on ulkomaalaislain 156 §:n mukaan lisäksi, että heidän ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta. Unionin kansalainen saa ulkomaalaislain 158 §:n mukaan oleskella Suomessa rekisteröimättä oleskeluoikeuttaan enintään kolme kuukautta ilman muita edellytyksiä tai muodollisuuksia kuin se, että hänellä on voimassa oleva henkilökortti tai passi. Jos unionin kansalainen oleskelee Suomessa yli kolme kuukautta, hänen on rekisteröitävä oleskelunsa ulkomaalaislain 159 §:n mukaisesti.

Unionin kansalainen voidaan ulkomaalaislain 167 §:n mukaan käännyttää, jos hänen oleskeluoikeuttaan ei ole ulkomaalaislain mukaisesti rekisteröity tai hänelle ei ole myönnetty oleskelukorttia, jos hän ei täytä ulkomaalaislain 10 luvussa säädettyjä maahantulon edellytyksiä. Unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä voidaan käännyttää myös, jos hän turvautumalla toistuvasti toimeentulotuesta annetussa laissa säädettyyn toimeentulotukeen tai siihen rinnastettaviin etuuksiin taikka muulla vastaavalla tavalla lyhytaikaisen oleskelunsa aikana kohtuuttomasti rasittaa Suomen sosiaalihuoltojärjestelmää. Käännyttämisperuste syntyy myös, jos hänen Suomessa oleskelunsa jatkaminen edellyttäisi oleskeluoikeuden rekisteröimistä, mutta hän ei täytä oleskeluoikeuden rekisteröimisen edellytyksiä. Lisäksi unionin kansalainen voidaan käännyttää, jos hänet on määrätty maahantulokieltoon yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä. Unionin kansalaisen, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity, karkottaminen edellyttää ulkomaalaislain 168 §:n mukaan sitä, että hän ei täytä mainittuja oleskeluoikeuden edellytyksiä taikka hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta.

2 artikla. Artiklan 1 kappaleessa määrätään pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen diplomaattisen edustuston tai konsuliedustuston velvollisuudesta myöntää viipymättä tarvittava matkustusasiakirja henkilön palauttamista varten silloin, kun kansalaisuus on oletettu perustellusti 1 artiklan 2 kappaleen mukaisesti. Luonnollisesti uutta

matkustusasiakirjaa ei tarvitse paluuta varten erikseen myöntää, jos sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla sopimuspuolen kansalaisella on käytettävissään 1 artiklan 2 kohdassa mainittu voimassa oleva passi tai poliisiviranomaisen myöntämä henkilökortti, joka oikeuttaa matkustamiseen.

Passilain 6 §:n 2 momentin mukaisesti ulkomailla oleva Suomen kansalainen voi hakea passia Suomen suurlähetystöstä tai lähetetyn virkamiehen johtamasta konsulaatista taikka sellaisesta muusta Suomen edustustosta, jossa palvelevan nimetyn Suomen kansalaisen ulkoasiainministeriö on oikeuttanut antamaan passeja. Passilain 6 §:n 2 momentin mukaisesti Suomen kansalaisen on passia hakiessaan esitettävä tunnistamisasiakirjana voimassa oleva henkilöllisyyttä osoittava asiakirja.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että jos esitetyjä asiakirjoja tai todisteita, joiden perusteella kansalaisuus on tarkoitus olettaa perustellusti, ei hyväksytä tai niitä ei ole saatavilla, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen diplomaattinen edustusto tai konsuliedustusto toimittaa asianomaisen henkilön kuulemisen mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa, pyynnön vastaanottamisesta. Kuuleminen järjestetään yhteistyössä pyynnön esittäneen sopimuspuolen ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen diplomaattisen edustuston tai konsuliedustuston kanssa siten, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli esimerkiksi tarvittaessa toimittaa tai ohjaa 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun henkilön edustustoon. Haettaessa Suomen passia ulkomailla passilain 6 §:n 2 momentin mukaisesti, passin antava viranomaisen suorittaa tunnistamisen, jollei hakijalla ole esittää tunnistamisasiakirjaa.

Artiklan 3 kappaleessa edellytetään, että jos kuulemisen perusteella voidaan todentaa, että asianomainen henkilö on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalainen, diplomaattinen edustusto tai konsuliedustusto myöntää viiden arkipäivän kuluessa pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä tarvittavan matkustusasiakirjan asianomaisen henkilön palauttamista varten. Passilain 3 §:n ja 14 §:n 1 momentin mukaisesti viideksi vuodeksi myönnettävän ja keskitetysti valmistettavan

Suomen passin toimittaminen edustustoon kestää tällä hetkellä Sveitsin osalta noin viikon. Passilain 3 a §:n mukaan passi voidaan kuitenkin erityisestä syystä myöntää väliaikaisena (väliaikainen passi), jos keskitetysti valmistetun passin myöntäminen nopeutetussakaan aikataulussa ei ole mahdollista.

Passi voidaan passilain 3 b §:n mukaan poikkeuksellisesti myöntää hätämatkustusasiakirjana yhtä matkaa varten (hätäpassi). Hätäpassi myönnetään tavallisesti vain silloin, kun väliaikaisen passin kirjoittaminen ei esimerkiksi henkilökortti- ja passijärjestelmässä ilmenneiden ongelmien vuoksi ole mahdollista. Hätäpassi myönnetään vain todelliseksi matka-ajaksi ja vain todelliselle matkareitille.

3 artikla. Artiklan 1 kappaleessa edellytetään, että takaisinottopyyntö esitetään kirjallisesti. Artiklassa viitataan 15 artiklan 2 kappaleeseen, jonka mukaan sopimuspuolten toimivaltaiset ministeriöt voivat toimivaltuksiensa rajoissa sopia tämän sopimuksen täytäntöönpanoa koskevista kysymyksistä.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli vastaa takaisinottopyyntöön mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Määräaikaa voidaan pidentää viidellä arkipäivällä edellä kerrotuissa 2 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettussa tapauksessa. Takaisinottopyynnön hylkääminen on perusteltava kirjallisesti. Suomen viranomaisten voidaan olettaa vastaavan takaisinottopyyntöön pääsääntöisesti kappaleessa esitetyn kymmenen arkipäivän kuluessa. Määräajan pidentäminen tulisi kysymykseen todennäköisesti erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa.

Ulkomaalainen voidaan ulkomaalaislain mukaisten turvaamistoimien ajaksi määrätä säilöön otettavaksi ulkomaalaislain 121 §:ssä säädetyin edellytyksin. Säilöön otettu ulkomaalainen on lain 123 §:n 2 momentin mukaan sijoitettava mahdollisimman nopeasti säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitettuun säilöönottoyksikköön. Jos takaisinottosopimuksen mukaisen takaisinottopyynnön kohteena oleva henkilö on otettu ulkomaalaislain 121 §:n nojalla säilöön, saattaa säilössä oloaika pidentyä, jos

takaisinottopyyntöön vastaamisaikaa pidentetään. Tällöin on otettava huomioon, että noudatetaan ulkomaalaislain 124 §:ssä säädetyjä vaatimuksia säilöön ottamisesta ilmoittamisesta ja siihen liittyvästä tuomioistuinkäsittelystä.

Artiklan 3 kappaleessa edellytetään, että takaisinottopyynnön kohteena olevaa henkilöä ei saa luovuttaa ennen kuin pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli on hyväksynyt takaisinoton ja pyynnön esittänyt sopimuspuoli on saanut tästä ilmoituksen.

Artiklan 4 kappaleessa edellytetään, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli toimittaa tiedot lääketieteellisen tai muun erityishoidon tai valvonnan tai ambulanssikuljetuksen tarpeesta, jos asianomainen henkilö tarvitsee sairaanhoitoa ja tämä on henkilön oman edun mukaista. Poliisia on ohjeistettu maastapoistamispäätösten täytäntöönpanosta sisäasiainministeriön määräyksillä ja ohjeilla. Jos maasta poistettavan henkilön terveydentila tai sairaus sitä edellyttää, henkilö on vietävä lääkärin vastaanotolle. Terveystieteiden ammattilainen päättää maasta poistettavan terveydentilaan liittyvistä seikoista.

Artiklan 5 kappaleessa edellytetään, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli vastaa takaisinotosta aiheutuvista kuljetuskustannuksista pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen rajalle asti. Kyseinen menettely vastaa kansainvälisessä viranomaisyhteistyössä noudatettavia menettelytapoja.

II Luku **Kolmansien maiden kansalaisten takaisinottaminen**

4 artikla. Artiklan 1 kappaleessa määritellään edellytykset, joilla sopimusosapuolet pyynnöstä ottavat vastaan kolmansien maiden kansalaiset. Kummankin sopimuspuolen tulee ottaa toisen sopimuspuolen pyynnöstä ja ilman muodollisuuksia takaisin alueelleen kolmannen maan kansalainen, joka ei täytä tai ei enää täytä ehtoja, jotka koskevat maahantuloa tai oleskelua pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella. Näin voidaan toimia, jos todistetaan tai voidaan perustellusti olettaa, että kyseinen henkilö on tullut pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle oleskeltuaan tai asuttuaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella tai kuljettuaan

sen kautta kuuden kuukauden aikana välittömästi ennen sitä ajankohtaa, jona pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiset havaitsivat asianomaisen henkilön laittoman maahantulon tai oleskelun.

Kappaleen 1 mukaista menettelytapaa on noudatettu kansainvälisessä yhteistyössä jo pitkään. Eräissä tapauksissa on kuitenkin Suomen näkökulmasta katsoen tarkoitukseenmukaisempaa palauttaa kolmannen maan kansalainen suoraan kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa, jos maa tai kansalaisuus on viranomaisten tiedossa.

Artiklan 2 kappaleen mukaan artiklan 1 kappaletta sovelletaan, jos kolmannen maan kansalaisen tulo pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle tai oleskelu siellä voidaan todistaa tai perustellusti olettaa jäljempänä mainittujen asiakirjojen tai todisteiden perusteella.

Artiklassa on melko tyhjentävästi lueteltu ne asiakirjat ja todisteet, joiden avulla kolmannen maan kansalaisen tulo pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle tai oleskelu siellä voidaan todistaa. Kolmannen maan kansalaisen tulo pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle voidaan todistaa muun muassa aidoissa, väärennetyissä tai väärissä matkustusasiakirjoissa tai henkilöllisyystodistuksissa olevien maahantulo- tai maastapoistumisleimojen avulla. Todisteena tulosta sopimuspuolen alueelle voi olla myös esimerkiksi oleskelulupa, jonka voimassaolo on päättynyt alle kolme kuukautta aiemmin. Kolmannen maan kansalaisen tulo pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle voidaan taas perustellusti olettaa esimerkiksi yli kolme kuukautta aiemmin päättyneen oleskeluluvan voimassaolon perusteella tai aiemmin otettujen sormenjälkien perusteella.

Artiklan 3 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli sitoutuu ottamaan toisen sopimuspuolen pyynnöstä ja ilman muodollisuuksia takaisin kolmannen maan kansalaisen, joka ei tai ei enää täytä ehtoja, jotka koskevat maahantuloa tai oleskelua pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella, jos asianomaisella henkilöllä on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen myöntämä voimassa oleva viisumi tai oleskelulupa.

Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja

oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaislain 11 §:ssä säädetään maahantulon edellytyksistä. Ulkomaalaisen maahantulo edellyttää mainitun lainkohdan mukaan, että hänellä on voimassa oleva vaadittava rajanylitykseen oikeuttava matkustusasiakirja. Lisäksi hänellä on oltava voimassa oleva vaadittava viisumi, oleskelulupa taikka työntekijän tai elinkeinonharjoittajan oleskelulupa, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Ulkomaalaisen maahantulolle asetetaan laissa myös oleskelun tarkoitukseen ja toimeentuloon liittyviä vaatimuksia. Ulkomaalaisen maahantulo edellyttää myös, että häntä ei ole määrätty maahantulokielloon, eikä hänen katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita.

Käännyttämistä ja maasta karkottamista sekä maahantulokiellon määräämistä ja pituutta harkittaessa on ulkomaalaislain 146 §:n mukaan otettava huomioon päätöksen perusteena olevat seikat sekä asiaan muutoin vaikuttavat seikat ja olot kokonaisuudessaan. Harkinnassa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lapsen etuun ja perhe-elämän suojaan.

Ulkomaalaislain 148 §:ssä säädetään käännyttämisen perusteista. Ulkomaalainen voidaan käännyttää, jos hän ei täytä lain 11 §:ssä säädettyjä maahantulon edellytyksiä, hän kieltäytyy antamasta tarpeellisia tietoja henkilöllisyydestään tai matkastaan taikka antaa tahallaan näistä vääriä tietoja. Henkilö voidaan käännyttää myös jos, hän on viisumia tai oleskelulupaa hakiessaan antanut tahallaan henkilöllisyyttään tai matkaansa koskevia, viisumin tai oleskeluluvan myöntämiseen vaikuttaneita vääriä tietoja, hän on lyhyen Suomessa oleskelunsa aikana saattanut itsensä kykenemättömäksi huolehtimaan itsestään, hänen voidaan perustellusta syystä epäillä hankkivan tuloja epärehellisin keinoin tai hänen voidaan perustellusta syystä epäillä myyvän seksuaalipalveluja. Muita käännyttämisen perusteita ovat, että hän on ilman rajanylityslupaa ylittänyt rajan rajanylityspaikan ulkopuolelta tai rajanylityspaikan kautta aikana, jolloin rajanylityspaikka on ollut suljettu, hänen voidaan tuomitun vankeusrangaistuksen perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä syyllistyvän rikokseen,

josta on Suomessa säädetty vankeusrangaistus, tai epäillä syyllistyvän toistuvasti rikoksiin tai että, hänet on tuomittu rikoksesta rangaistukseen Suomessa oleskelunsa aikana, hänen voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta tai Suomen suhteita vieraaseen valtiioon vaarantavaan toimintaan taikka on tehty häntä koskeva kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun neuvoston direktiivin 2001/40/EY (EUVL L 149, 2.6.2001, s. 34-36) 1–3 artiklassa tarkoitettu maastapoistamispäätös.

Käännyttä voidaan myös ilman oleskelulupaa maahan tullut ulkomaalainen, jonka oleskelu Suomessa edellyttäisi viisumia tai oleskelulupaa, mutta joka ei ole sitä hakenut tai jolle ei ole sitä myönnetty. Ulkomaalaislain 145 §:n mukaisesti ulkomaalaiselle ja hänen Suomessa olevalle aviopuolisolleen tai tähän rinnastettavalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi häntä koskevassa käännyttämisestä tai maahantulokiellon määräämistä koskevassa asiassa.

Maasta voidaan ulkomaalaislain 149 §:n mukaan karkottaa ulkomaalainen, joka oleskelee Suomessa ilman vaadittavaa oleskelulupaa, jonka on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty enimmäisrangaistuksena vähintään yksi vuosi vankeutta, taikka jonka on todettu syyllistyneen toistuvasti rikoksiin, joka on käyttäytymisellään osoittanut olevansa vaaraksi muiden turvallisuudelle taikka, joka on ryhtynyt taikka jonka voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta vaarantavaan toimintaan.

Ulkomaalainen, jolle on Suomessa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa, voidaan karkottaa maasta vain, jos hän muodostaa yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle välittömän ja riittävän vakavan uhan. Maasta voidaan 149 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyllä perusteella karkottaa myös ulkomaalainen, joka on jätetty syntakeettona rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 4 §:n nojalla.

Artiklan 4 kappaleessa edellytetään, että takaisinottopyyntö esitetään pyynnön vastaanottavan sopimuspuolen toimivaltaiselle viranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiset havaitsivat kyseisen henkilön tulleen laittomasti maahan tai oleskelevan maassa laittomasti.

Artiklan 5 kappaleen mukaan pyynnön esittäneen sopimuspuolen tulee ottaa kyseinen henkilö takaisin alueelleen, jos tarkistuksessa sen jälkeen, kun henkilö on otettu takaisin pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle, osoittautuu, että henkilö ei täyttänyt tässä artiklassa määrättyjä ehtoja lähtiessään pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelta.

Sen jälkeen, kun Sveitsi on takaisinottosopimuksen perusteella palauttanut Suomeen henkilön, jonka on perustellusti voitu olettaa oleskelleen aiemmin Suomessa, tulee arviotavaksi, täyttääkö palautettu henkilö ulkomaalaislaissa säädetyt edellytykset maassa oleskeluun.

5 artikla. Artiklan mukaan sopimuksen 4 artiklassa määrättyä takaisinottovelvollisuutta ei sovelleta:

- kolmannen maan kansalaiseen, jolla on pyynnön esittäneen sopimuspuolen myöntämä viisumi tai oleskelulupa, paitsi siinä tapauksessa, että henkilöllä on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen myöntämä voimassa oleva viisumi tai oleskelulupa, jonka voimasaolo päättyy myöhemmin;

- kolmannen maan kansalaiseen tai henkilöön, jonka pyynnön esittänyt sopimuspuoli on tunnustanut pakolaiseksi 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn pakolaisten oikeusasetmaa koskevan Geneven yleissopimuksen (SopS 77/1968) mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla (SopS 78/1968), tai valtiottomaksi henkilöksi 28 päivänä syyskuuta 1954 tehdyn valtiottomien henkilöiden oikeusasetmaa koskevan New Yorkin yleissopimuksen (SopS 80/1968) mukaisesti;

- kolmannen maan kansalaiseen, jonka pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli on palauttanut alkuperämaahan tai johonkin kolmanteen maahan, paitsi siinä tapauksessa, että kyseinen henkilö on tullut pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle tultuaan maa-

han tai oleskeltuaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella tai kuljettuaan sen kautta palauttamisen jälkeen;

- kolmannen maan kansalaiseen, joka on ainoastaan kulkenut pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansainvälisen lentoaseman kautta.

Luettelon ensimmäisessä kohdassa tarkennetaan viisumin tai oleskeluluvan vaikutusta takaisinottovelvollisuuteen. Toisessa kohdassa todetaan, että sopimuksen mukaista takaisinottovelvollisuutta ei sovelleta kolmannen maan kansalaiseen, joka on todettu pakolaissopimuksen mukaisesti pakolaiseksi tai valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaisesti valtiottomaksi. Suomi on ratifioinut molemmat sopimukset 10 päivänä lokakuuta 1968. Ne ovat tulleet Suomen osalta voimaan 8 päivänä tammikuuta 1969. Kolmannen kohdan mukaan takaisinottovelvollisuus katkeaa, jos kyseinen henkilö on välillä palautettu kotimaahansa tai johonkin kolmanteen maahan. Viimeisessä kohdassa tarkoitetaan tilanteita, joissa kolmannen maan kansalainen on ollut lentoaseman transit-hallissa niin sanotulla kansainvälisellä alueella vaihtamassa lentoa eikä hän ole läpäissyt passintarkastusta ja saanut passiinsa maahantuloleimaa. Tällaisessa tilanteessa henkilön ei katsota saapuneen Suomen alueelle.

6 artikla. Artiklan 1 kappaleessa edellytetään, että takaisinottoypyynnön esitetään kirjallisesti. Takaisinottoypyynnön sisällytettävistä tiedoista sekä pyynnön esittämistavoista sovitetaan 15 artiklan 2 kappaleen mukaisesti.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli toimittaa tiedot lääketieteellisen tai muun erityishoidon tai valvonnan tai ambulanssikuljetuksen tarpeesta, jos asianomainen henkilö tarvitsee sairaanhoitoa ja tämä on henkilön oman edun mukaista. Poliisia on ohjeistettu maastapoistamispäätösten täytäntöönpanosta sisäasiainministeriön määräyksillä ja ohjeilla. Jos maasta poistettavan henkilön terveydentila tai sairaus sitä edellyttää, henkilö on vietävä lääkärin vastaanotolle. Terveystieteiden ammattilainen päättää maasta poistettavan terveydentilaan liittyvistä seikoista.

Artiklan 3 kappaleessa edellytetään, että pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli vastaa

takaisinottoypyynnön mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään 10 arkipäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Takaisinottoypyynnön epäminen on perusteltava kirjallisesti.

Artiklan 4 kappaleessa edellytetään, että takaisinottoypyynnön kohteena olevaa henkilöä ei saa luovuttaa ennen kuin pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli on hyväksynyt takaisinoton ja pyynnön esittänyt sopimuspuoli on saanut tästä ilmoituksen. Takaisinottoa koskeva hyväksyntä on voimassa 30 päivää. Tätä määräaikaa voidaan pidentää teknisten tai oikeudellisten esteiden vuoksi. Takaisinoton tekniset esteet liittyvät käytännössä ongelmiin lentoyhteyksien järjestämisessä. Oikeudellinen este takaisinottoon on olemassa esimerkiksi silloin, kun täytäntöönpanoviranomaisen tiedossa on, että käsiteltävänä olevaan maastapoistamisasiaan on haettu täytäntöönpanokieltoa hallinto-oikeudesta tai korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Täytäntöönpanoviranomainen voi myös itse omasta aloitteestaan lykätä täytäntöönpanon ajankohtaa erityisesti silloin, kun kysymyksessä on pitkään maassa ollut henkilö, joka tarvitsee aikaa maasta poistumiseen ja asioidensa järjestämiseksi. Täytäntöönpanokelpoista käännättämispäätöstä ei panna täytäntöön, jos asiassa on valitettu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle ja tämä on antanut väliaikaisen määräyksen käännättämispäätöksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä (interim measure).

Artiklan 5 kappaleessa edellytetään, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli vastaa takaisin otettavan henkilön kuljetuskustannuksista pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen rajalle asti. Poliisin vastuulla olevien maasta poistettavien henkilöiden maasta poistamiskuljetuksista aiheutuvat menot maksetaan tällä hetkellä valtion talousarvion momentilta 26.10.20.

III Luku **Kauttakulku**

7 artikla. Artiklan 1 kappaleessa edellytetään, että kumpikin sopimuspuoli sallii toisen sopimuspuolen pyynnöstä sellaisen kolmannen maan kansalaisen kauttakulun alueensa läpi, jonka pyynnön esittänyt sopimuspuoli on poistanut maasta tai jolta pyynnön esittä-

nyt sopimuspuoli on evännyt maahantulon. Kauttakulku tapahtuu lentoteitse.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli vastaa täysimääräisesti kolmannen maan kansalaisen matkasta kohdemaahan ja ottaa kyseisen henkilön takaisin, jos matkanteko jostain syystä keskeytyy tai henkilöltä evätään tulo kohdemaahan.

Artiklan 3 kappaleessa edellytetään, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli ilmoittaa pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle, onko kauttakulkevalla henkilöllä oltava viranomaisten edustajia saattajina. Kappaleessa määritellään myös vaihtoehtoiset saattajajärjestelyt, jotka ovat pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen valittavissa. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi järjestää saattajan itse, jolloin pyynnön esittänyt sopimuspuoli korvaa tästä aiheutuvat kustannukset. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi myös järjestää saattajan yhteistyössä pyynnön esittäneen sopimuspuolen kanssa tai valtuuttaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen järjestämään saattajan omalla alueellaan.

Ulkomaalaislain 177 §:n mukaan poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi pannaan ulkomaalaisen maasta poistamista täytäntöön asettaa tarvittavan määrän saattajia. Saattajia voidaan asettaa silloin, jos liikennevälineen turvallisuus tai maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpano sitä edellyttää. Saattajia voidaan asettaa myös, jos ulkomaalainen poistuu vapaaehtoisesti ilman päätöstä maasta poistamisesta. Kuljetuksesta vastaava liikenteenharjoittaja voi esittää pyynnön saattajan asettamiseksi.

8 artikla. Artiklassa edellytetään, että pyyntö, joka koskee kauttakululupaa henkilön maasta poistamisen tai maahantulon epäamisen vuoksi, toimitetaan suoraan toimivaltaiselta viranomaiselta toiselle 15 artiklan 2 kappaleen mukaisesti sovittavien ehtojen mukaisesti.

9 artikla. Artiklan 1 kappaleessa edellytetään, että kauttakulun tapahtuessa poliisien saattamana, on pyynnön esittäneen sopimuspuolen järjestämien saattajien oltava siviiliasuissa ja aseistamattomia ja heillä on oltava kauttakululupa mukanaan.

Maasta poistumistavan arvioinnin suorittaa täytäntöönpanosta vastaava poliisi tai rajatar-

kastusviranomainen esimerkiksi maasta poistamista koskevan päätöksen tiedoksiannon yhteydessä. Tarkoituksena on selvittää, voidaanko maasta poistaminen toteuttaa turvallisesti ilman poliisin saattoa. Lentoyhtiöille ilmoitetaan maasta poistettavista, jotka käännytetään tai karkotetaan maasta.

Poliisilain 2 §:n mukaan poliisin on toimitettava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistään. Lisäksi poliisin toimenpiteet on suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Toimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

Poliisin tulee ensisijaisesti neuvoin, kehoituksin ja käskyin pyrkiä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisi ei saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää kuin poliisin tehtävän suorittamiseksi on tarpeen.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että pyynnön esittäneen sopimuspuolen järjestämien saattajien, jotka toteuttavat tämän sopimuksen mukaisesti kauttakulun pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella, on milloin tahansa voitava todistaa henkilöllisyytensä, tehtävänsä luonne sekä virka-asemansa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen myöntämää kauttakululupaa näyttämällä.

Artiklan 3 kappaleessa edellytetään, että saattajat vastaavat kauttakulun aikana kolmannen maan kansalaisen valvonnasta ja varmistavat, että kyseinen henkilö nousee lentokoneeseen. Sopimuspuolet myöntävät niille toisen sopimuspuolen viranomaisia edustaville saattajille, jotka toteuttavat tämän sopimuksen mukaisia tehtäviään, samanlaisen suojan ja tuen kuin ne myöntäisivät omille virkamiehilleen. Saattajat toteuttavat tehtävänsä pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten määräysvallassa.

Artiklan 4 kappaleessa edellytetään, että pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi tarvittaessa ottaa vastuulleen kolmannen maan kansalaisen valvonnan sekä sen varmistamisen, että tämä nousee lentokoneeseen.

Artiklan 5 kappaleessa edellytetään, että pyynnön esittäneen sopimuspuolen on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kolmannen maan kansalainen kulkee mahdollisimman nopeasti pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lentoaseman läpi.

Artiklan 6 kappaleessa edellytetään, että sopimuspuolet vaihtavat keskenään kaikki hallussaan olevat tiedot kaikista kauttakulkuun liittyvistä tapahtumista.

10 artikla. Artiklassa edellytetään, että jos maasta poistettua henkilöä tai henkilöä, jonka maahantulo on evätty, ei kauttakulun yhteydessä päästetä lentokoneeseen tai lentokoneeseen nouseminen ei ole mahdollista, pyynnön esittänyt sopimuspuoli ottaa kyseisen henkilön takaisin välittömästi, 24 tunnin kuluessa lentoasemalle saapumisesta.

11 artikla. Artiklan 1 kappaleessa edellytetään, että viranomaisia edustaviin saattajiin sovelletaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella kyseisen sopimuspuolen kansallista lainsäädäntöä. Tässä todetaan se yleinen periaate, että Suomen alueella noudatetaan Suomen lainsäädäntöä.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että 11 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuihin saattajiin sovelletaan kuitenkin määräyksiä, joita heidän omassa maassaan sovelletaan virkamieskuntaan. Tämä määräys sisältää muun muassa sen, että edellä mainitusta alueperiaatteesta huolimatta ulkomaisen viranomaisen saattajiin kohdistuva direktio-oikeus säilyy.

Ulkomaalaislain 177 §:n mukaan poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi pannessaan ulkomaalaisen maasta poistamista täytäntöön asettaa tarvittavan määrän saattajia. Saattajia voidaan asettaa silloin, jos liikennevälineen turvallisuus tai maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpano sitä edellyttää. Saattajia voidaan asettaa myös, jos ulkomaalainen poistuu vapaaehtoisesti ilman päätöstä maasta poistamisesta. Kuljetuksesta vastaava liikenteenharjoittaja voi esittää pyynnön saattajan asettamiseksi.

Rikoslain 16 luvussa säädetään rikoksista viranomaisia vastaan. Luvun 20 §:n 1 momentin mukaan sovellettaessa rikoslain 16 luvun 1-3 §:ää rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen rinnastetaan sellainen ul-

komainen virkamies, joka toimii Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo-, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen tai rikosten ennalta estämisen tai esitutkintatehtävissä. Sovellettaessa 16 luvun 9 §:ää virkamieheen rinnastetaan edellä mainittuja tehtäviä hoitava ulkomainen virkamies. Sveitsiläiset virkamiehet, jotka saattavat takaisinottosopimuksessa tarkoitettuja henkilöitä Suomeen, rinnastetaan näin ollen suomalaisiin virkamiehiin, kun on kyse virkamiehen väkivaltaista vastustamista, virkamiehen vastustamista, haitantekoa virkamiehelle sekä virkavallan anastusta koskevien rikoslain säännösten soveltamisesta.

Rikoslain 40 luvussa on säännökset virkarikoksista. Luvun 12 §:n 3 momentin erityisen soveltamisalasäännöksen mukaan rikoslain 40 luvun 1-3 ja 14 §:ää sovelletaan, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta, myös ulkomaalaiseen virkamieheen. Ulkomaalaiseen virkamieheen, joka toimii Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo-, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen tai rikosten ennalta estämisen ja esitutkintatehtävissä, sovelletaan myös, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta, 40 luvun 5 ja 7-10 §:ää. Sveitsiläisiin virkamiehiin sovelletaan Suomessa takaisinottosopimuksen mukaisia tehtäviä hoitaessaan lahjuksen ottamisen, törkeän lahjuksen ottamisen, lahjusrikkomuksen, virkasalaisuuden rikkomisen ja tuottamuksellisen virkasalaisuuden rikkomisen, virkaseman väärinkäyttämisen, törkeän virkaseman väärinkäyttämisen, virkavelvollisuuden rikkomisen ja tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen osalta samoja säännöksiä kuin suomalaisiin virkamiehiin.

12 artikla. Artiklassa määritellään tapaukset, joissa erityisesti maasta poistamisesta tai maahantulon epäämisestä johtuva kauttakulku voidaan kieltää. Artiklassa määritellyt kolme tapausta ovat:

1) Kolmannen maan kansalaista uhkaa kohdemaassa kuolemantuomio, kidutus tai jokin muu epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus tai joutuminen vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yh-

teiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen perusteella.

2) Kolmannen maan kansalaista uhkaa kohdemaassa syyte tai tuomio rikoksista, jotka tämä on tehnyt ennen kauttakulkua.

3) Kolmannen maan kansalainen muodostaa uhkan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalliselle turvallisuudelle, yleiselle järjestykselle tai kansanterveydelle.

Vuoden 1951 pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltio ei tavalla tai toisella saa karkottaa tai palauttaa pakolaista sellaisten alueiden rajoille, jossa hänen henkeään tai vapauttaan uhataan rodun, uskonnon, kansalaisuuden ja tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Tämä niin sanottu non-refoulement-periaate tai palauttamiskiellon periaate on pakolaisoikeuden keskeinen kulmakivi. Pakolaisopimuksen palauttamiskiello liittyy läheisesti eräiden ihmisoikeussopimusten sisältämään kidutuksen ja muun halventavan ja epäinhimillisen kohtelun kieltoon. Esimerkiksi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan mukaan ketään ei saa kiduttaa, eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla. Euroopan ihmisoikeussopimus sisältää siten myös palauttamiskiellon, sillä ihmisoikeustuomioistuimen tulkintakäytännön mukaan ulkomalaisen maasta poistaminen voi merkitä sopimusloukkausta, mikäli maasta poistettavalla on kääntymisen tai karkotuksen seurauksena todellinen riski joutua 3 artiklassa mainitun kidutuksen tai muun epäinhimillisen kohtelun kohteeksi.

Myös YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus sisältää palauttamiskiellon. Sopimuksen 3 artiklan mukaan mikään sopimusvaltio ei saa karkottaa, palauttaa tai luovuttaa ketään toiseen valtioon, jos on perusteltu syy uskoa, että hän olisi siellä vaarassa joutua kidutetuksi.

Pakolaisopimuksen ja edellä mainittujen ihmisoikeussopimusten palauttamiskiellot on sisällytetty Suomen lainsäädäntöön. Suomen perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa

loukkaava kohtelu. Perustuslain 9 §:n 4 momentin säännös vastaa kansainvälisten ihmisoikeussopimusten määräyksiä siitä, ettei ketään saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista julmalla, epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla. Perustuslain palauttamiskiello kattaa kaikki tilanteet, joissa henkilöä maasta poistamisen vuoksi uhkaisi jokin säännöksessä tarkoitettu ei-hyväksytty kohtelu. Ulkomaalaislain 147 §:n mukaan ketään ei saa kääntymättä tai karkottaa alueelle, jolla hän voi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi, eikä alueelle, jolta hänet voitaisiin lähettää sellaiselle alueelle.

Lukuisat kansainväliset ja alueelliset sopimukset, erityisesti vuoden 1948 YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 13 artiklan 2 kohta, vahvistavat yksilön oikeuden lähteä mistä maasta tahansa ja palata kotimaahansa. Oikeus lähteä maasta ei ole täysin ehdoton. Yksilöön ei kuitenkaan esimerkiksi maastalähdön yhteydessä saa kohdistaa mielivaltaisia rajoituksia. Oikeuteen palata kotimaahansa kohdistuu myös rajoituksia, tosin vähemmän kuin oikeuteen lähteä maasta. Voidaan kuitenkin lähteä siitä, että on olemassa vain hyvin vähän, tai ei lainkaan, tilanteita, jolloin olisi kohtuullista kieltää henkilöltä oikeus palata kotimaahansa.

Ulkomaalaislain 11 §:ssä säädetään ulkomaalaisen maahantulon edellytykseksi muun ohella, että hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita.

13 artikla. Artiklassa edellytetään, että kauttakulkukustannuksista kohdemaan rajalle asti sekä mahdollisesta henkilön palauttamisesta johtuvista kustannuksista vastaa pyynnön esittänyt sopimuspuoli.

IV Luku Tietosuojasta

14 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuksen täytäntöönpano edellyttää henkilötietojen välittämistä palauttamisen yhteydessä. Kappaleen mukaan tietoa voidaan välittää vain seuraavista asioista: takaisinotettavan henkilön ja tarvittaessa tämän perheenjäsenten henkilötiedoista, henkilökortista tai passista, muista sellaisista tiedoista, joita tarvitaan palautettavan henkilön tunnistamises-

sa, pysähdyksistä ja kulkureiteistä sekä tie-
doista lääketieteellisen tai muun erityishoi-
don tai valvonnan tai ambulanssikuljetuksen
tarpeesta, jos asianomainen henkilö tarvitsee
sairaanhoidoa ja tämä on henkilön oman edun
mukaista.

Artiklan 2 kappaleen mukaan henkilötieto-
ja voivat käsitellä ainoastaan takaisinotto-
sopimuksen täytäntöönpanosta vastaavat toimi-
valtaiset viranomaiset vain sopimukseen liit-
tyvissä tarkoituksissa. Tiedot välittävän so-
pimuspuolen tulee varmistaa, että tiedot ovat
virheettömiä ja tarpeellisia eivätkä ylitä sen
tarkoituksen vaatimuksia, jota varten ne väli-
tetään. Jos tiedot ovat virheellisiä tai ne on
välitetty laittomasti, tiedot vastaanottaneelle
sopimuspuolelle ilmoitetaan tästä välittömäsi,
ja se korjaa tai tuhoaa tiedot. Tiedot välit-
tävän sopimuspuolen on annettava kirjallinen
suostumuksensa ennen kuin tietoja voi välit-
tää muille tahoille. Henkilötiedot voidaan
säilyttää vain niin kauan kuin on tarpeen sen
tarkoituksen toteuttamiseksi, jota varten tie-
dot on välitetty.

Artiklan 3 kappaleen mukaan kumpikin
sopimuspuoli tiedottaa pyynnöstä toiselle so-
pimuspuolelle tietojen käytöstä ja käytön yh-
teydessä saaduista tuloksista.

Artiklan 4 kappaleen mukaan kummankin
sopimuspuolen kansallista tietosuojalainsääd-
äntöä sovelletaan henkilötietojen käsitte-
lyyn ja rekisteröityjen oikeuksiin. Kansalliset
tietosuojaviranomaiset valvovat henkilötieto-
jen käsittelyä kansallisen lainsäädännön mu-
kaisesti.

Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha
on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan
turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään
tarkemmin lailla. Henkilötietoja käsiteltäes-
sä on noudatettava henkilötietolain 2 §:n 1
momentin mukaan henkilötietolakia, jollei
muualla laissa toisin säädetä. Henkilötietola-
kia sovelletaan henkilötietojen automaatti-
seen käsittelyyn. Myös muuhun henkilötieto-
jen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia
silloin, kun henkilötiedot muodostavat tai
niiden on tarkoitus muodostaa henkilöreki-
steri tai sen osa.

Tietojen luovuttamisesta poliisin ja rajavartio-
laitoksen käytössä olevista rekistereistä
säädetään näitä viranomaisia koskevassa eri-
tyislainsäädännössä. Tietojen luovuttamisesta

ulkomaille säädetään nimenomaisissa sään-
nöksissä.

Poliisi saa luovuttaa henkilötietojen käsitte-
lystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003)
39 §:n 1 momentin mukaan poliisin henkilö-
rekisteristä Schengen-valtioiden toimivaltai-
sille viranomaisille ja tietojärjestelmään talle-
tettavaksi Schengenin yleissopimuksen 94 ar-
tiklassa tarkoitettuja tietoja, jotka ovat tar-
peen Schengenin yleissopimuksen 95-100 ar-
tiklassa määrättyihin tarkoituksiin. Tiedot on
luovutettava keskusrikospoliisin välityksellä.

Rajavartiolaitos saa henkilötietojen käsitte-
lystä rajavartiolaitoksessa annetun lain
(579/2005) 39 §:n 1 momentin 4 kohdan mu-
kaan salassapitosäännösten estämättä luovut-
taa henkilörekisterinsä tietoja laittomasti
maahan saapuneiden ja maassa oleskelevien
henkilöiden takaisinottamisesta tehdyissä so-
pimuksissa tarkoitetuille rajavalvontaa ja ra-
jatarkastuksia suorittaville viranomaisille so-
pimuksissa tarkoitettuja tehtäviä varten.

V Luku Yleiset määräykset ja loppu- määräykset

15 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan
sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset
tekevät yhteistyötä ja konsultoivat toisiaan
tarvittaessa sopimuksen täytäntöönpanossa ja
soveltamisessa. Kappale sisältää useissa kan-
sainvälisissä sopimuksissa erikseen kirjoite-
tun veloitteen yhteistyöstä viranomaisten
kesken.

Sopimuspuolten toimivaltaiset ministeriöt
voivat artiklan 2 kappaleen mukaan toimival-
tuksiensa rajoissa sopia sopimuksen täytän-
töönpanoa koskevista kysymyksistä. Kysees-
sä on toteava määräys siitä, että toimivaltai-
set ministeriöt voivat tehdä täytäntöönpanoa
koskevia kansainvälisiä hallintosopimuksia
toimivaltansa rajoissa. Sopimuksen allekir-
joituksen yhteydessä allekirjoitettiin myös
sopimuksen täytäntöönpanoa koskeva toimi-
valtaisten viranomaisten, Suomen sisäasi-
ainministeriön ja Sveitsin oikeus- ja poliisi-
asioiden ministeriön, välinen pöytäkirja. Pöy-
täkirjan sisältämät määräykset liittyvät lähin-
nä siihen, mitä tietoja takaisinotto- ja kautta-
kulkupyynnöissä on mainittava, miten pyyn-
nöt on esitettävä, mitkä ovat käytettävät len-
toasemat ja mikä on viestinnässä käytettävä

kieli. Määräykset eivät siten edellytä eduskunnan suostumusta.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä mahdollisiin vahinkotapauksiin liittyvien korvausvaatimusten käsitteilyn yksinkertaistamiseksi. Sopimuspuolet erityisesti vaihtavat keskenään kaikki hallussaan olevat tiedot vahinkotapauksista tämän artiklan mukaisesti.

Artiklan 4 kappaleessa selvennetään menettelytapa sopimuksen täytäntöönpanoon ja soveltamiseen liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi. Kumpikin sopimuspuoli voi pyytää, että molempien toimivaltaisia ministeriöitä edustavat asiantuntijat kutsutaan koolle.

16 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolten on ilmoitettava toisilleen sopimuksen täytäntöönpanosta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten tiedot. Ilmoitus on tehtävä diplomaattitietse 30 päivän kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet ilmoittavat myös toisilleen välittömästi diplomaattitietse, mikäli viranomaisten tiedoissa tapahtuu muutoksia. Suomi ja Sveitsi ovat allekirjoittamisen jälkeen ilmoittaneet toisilleen toimivaltaisten viranomaisten tiedot.

17 artikla. Artiklan mukaan sopimus ei vaikuta niihin sopimuspuolten velvollisuuksiin, jotka johtuvat pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdystä Geneven pakolaisten oikeusasemaa koskevasta yleissopimuksesta sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pakolaisten oikeusasemaa koskevalla pöytäkirjalla, sopimuspuolten ratifioimista ihmisoikeuksien suojaamista koskevista yleissopimuksista, kansainvälisistä sopimuksista rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta sekä Schengenin säännöstöstä ja sen kehitysvaiheista sen mukaisesti, mitä määrätään Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välillä 26 päivänä lokakuuta 2004 tehdyssä sopimuksessa Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen (2008/146/EY; EYVL N:o 53, 27.2.2008, s. 1 ja 2008/149/YOS; EYVL L N:o 53, 27.2.2008, s. 50).

18 artikla. Artikla sisältää sopimuksen voimaantulomääräyksen. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen diplomaattitietse suorittaneensa voimaantulon edellyttämät valtion sisäiset toimenpiteet.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimus on voimassa toistaiseksi. Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen milloin tahansa kolmen kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanomisesta ilmoitetaan kirjallisesti diplomaattitietse.

19 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli voi keskeyttää tämän sopimuksen soveltamisen 1 artiklaa lukuun ottamatta, jos jokin tärkeä syy, kuten kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai kansanterveyden suojaaminen, sitä edellyttää. Keskeyttämisestä on ilmoitettava toiselle sopimuspuolelle välittömästi diplomaattitietse. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen viipymättä diplomaattitietse tällaisten toimenpiteiden peruuttamisesta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan keskeyttäminen tulee voimaan toisen sopimuspuolen tekemän ilmoituksen vastaanottamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä. Valtiosopimus-oikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 32 ja 33/1980) 57 artiklan mukaan valtiosopimuksen soveltaminen voidaan keskeyttää valtiosopimuksen määräysten mukaisesti.

2 Lakiehdotuksen perustelut

Perustuslain 95 §:ssä edellytetään, että kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtion sisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislaillla. Tällaiset määräykset tulee saattaa voimaan lailla myös silloin, kun velvoitteen johdosta ei ole tarpeen tarkistaa kansallisen lainsäädännön aineellista sisältöä. Koska Suomen ja Sveitsin välisen takaisinottosopimuksen velvoitteiden toteuttamiseksi ei aineellista lainsäädäntöä ole tarpeen muuttaa, esitys sisältää vain ehdotuksen blankettilaiksi.

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:n säännöksellä saatettaisiin voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädä-

dännön alaan kuuluvat määräykset on yksilöity jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Lain voimaantulosta säädetäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Lain on tarkoitus tulla voimaan asetuksella säädettyinä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3 Voimaantulo

Suomen tasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä tehdyn takaisinottosopimuksen 18 artiklan mukaan sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona on vastaanotettu jälkimmäinen ilmoituksista, joilla sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen diplomaattiteitse, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtiosisäiset toimenpiteet on suoritettu.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettyinä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen voimaantulon kanssa.

Takaisinottosopimus ei sisällä määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan suostumuksen. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksiin perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettyä

lailla tai jos määräyksessä tarkoitettua asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettyä lailla.

Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopuinnussa Suomessa lailla säädetyn säännöksen kanssa (PeVL 11 ja 12/2000 vp).

Takaisinottosopimuksessa on useita määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Takaisinottosopimuksen I luku (artiklat 1-3) sisältää määräykset sopimuspuolten kansalaisten takaisinottamisesta. Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisala sopimuspuolen kansalaisen osalta. Sopimusmääräyksessä määritellään sopimuksen päätavoite eli sopimuspuolen velvoite ottaa kansalaisensa takaisin. Artiklassa määritellään muun muassa asiakirjat, joiden perusteella henkilön voidaan todistaa tai hänen voidaan perustellusti olettaa olevan sopimusvaltion kansalainen. Suomen kansalaisuus voidaan todistaa voimassa olevalla passilla tai henkilökortilla. Passin myöntämisestä säädetään passilaissa ja henkilökortin myöntämisestä henkilökorttilaissa. Suomen kansalaista ei saa perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Sopimuksen 2 artiklassa määrätään, missä tilanteissa ja minkä ajanjakson aikana henkilöä on kuultava diplomaattisen edustuston tai konsuliedustuston toimesta hänen kansalaisuutensa selvittämiseksi. Sopimusmääräys sisältää henkilöön kohdistuvan viranomaistoimen eli henkilön kuulemisen suorittamisen. Passilain 6 §:n 2 momentin mukaisesti ulkomailla oleva Suomen kansalainen voi hakea passia Suomen suurlähetystöstä tai lähetetyn virkamiehen johtamasta konsulaatista taikka sellaisesta muusta Suomen edustustosta, jossa palvelevan nimetyn Suomen kansalaisen

ulkoasiainministeriö on oikeuttanut antamaan passeja. Passilain 6 §:n 2 momentin mukaisesti Suomen kansalaisen on passia hakiesaan esitettävä tunnistamisasiakirjana voimassa oleva henkilöllisyyttä osoittava asiakirja.

Sopimuksen 3 artiklassa määrätään sopimuspuolen kansalaisen takaisinottoopyyntöön liittyvistä käytännön menettelyistä. Artiklan 4 kappaleessa määrätään arkaluontoisten tietojen (tiedot lääketieteellisen tai muun erityishoidon tai valvonnan tai ambulanssikuljetuksen tarpeesta) luovuttamisesta, kun tietojen luovuttaminen on takaisinotettavan henkilön edun mukaista ja henkilö tarvitsee sairaanhoitoa. Takaisinottoopyyntöön on artiklan mukaan vastattava 10 arkipäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Määräaikaa voidaan pidentää viidellä arkipäivällä. Ulkomaalainen voidaan ulkomaalaislain mukaisten turvaamistoimien ajaksi määrätä säilöön otettavaksi ulkomaalaislain 121 §:ssä säädettyin edellytyksin. Säilöön otettu ulkomaalainen on lain 123 §:n 2 momentin mukaan sijoitettava mahdollisimman nopeasti säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitettuun säilöönottoyksikköön. Jos takaisinottosopimuksen mukaisen takaisinottoopyynnön kohteena oleva henkilö on otettu ulkomaalaislain 121 §:n nojalla säilöön, saattaa säilössä oloaika pidentyä, jos takaisinottoopyyntöön vastaamisaikaa pidennetään. Ulkomaalaislain 124 §:ssä säädetään säilöön ottamisesta ilmoittamisesta ja tuomioistuinkäsittelyyn liittyvistä vaatimuksista.

Sopimuksen II luvussa (4-6 artiklat) on määräykset kolmansien maiden kansalaisten takaisinottamisesta. Sopimuksen 4 artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisala kolmansien maiden kansalaisten osalta. Sopimusmääräyksessä määrätään sopijapuolen velvoite ottaa takaisin kolmannen maan kansalainen artiklassa mainittujen edellytysten täytyessä. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Maahantulon edellytyksistä säädetään ulkomaalaislain 11 §:ssä, käännynnättämisen perusteista ulkomaalaislain 148 §:ssä ja maasta karkottamisen perusteista ulkomaalaislain 149 §:ssä.

Sopimuksen 5 artiklassa määritellään, milloin 4 artiklassa määrättyä kolmansien maiden kansalaisten takaisinottovelvollisuutta ei sopijapuolten kesken sovelleta. Artiklassa viitataan pakolaisten oikeusasemaa koskevaan Geneven yleissopimukseen ja valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevaan New Yorkin yleissopimukseen. Suomi on ratifioinut molemmat sopimukset 10 päivänä lokakuuta 1968. Ne ovat tulleet Suomen osalta voimaan 8 päivänä tammikuuta 1969.

Sopimuksen 6 artiklassa määrätään kolmansien maiden kansalaisten takaisinottoopyyntöön liittyvistä käytännön menettelyistä. Artiklan 2 kappaleessa määrätään arkaluontoisten tietojen luovuttamisesta eli siitä, milloin sopimuspuoli toimittaa toiselle sopimuspuolelle tiedot lääketieteellisen tai muun erityishoidon tai valvonnan tai ambulanssikuljetuksen tarpeesta. Sopimusmääräys vastaa 3 artiklassa mainittua. Sopimuksen 14 artiklan 4 kohdassa on tarkennettu, että henkilötietojen käsittelyyn ja rekisteröityjen oikeuksiin sovelletaan kansallista tietosuojalainsäädäntöä. Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietoja käsiteltäessä on noudatettava henkilötietolain 2 §:n 1 momentin mukaan henkilötietolakia, jollei muualla laissa toisin säädetä. Henkilötietolakia sovelletaan henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn. Myös muuhun henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia silloin, kun henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa henkilörekisteri tai sen osa. Tietojen luovuttamisesta poliisiin ja rajavartiolaitoksen käytössä olevista rekistereistä säädetään näitä viranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä. Tietojen luovuttamisesta ulkomaille säädetään nimenomaisissa säännöksissä.

Sopimuksen III luku (7-13 artiklat) sisältää kauttakulkua koskevat määräykset. Sopimuksen 7 artiklassa määrätään se, milloin sopimusvaltio sallii kulun alueensa kautta, ja tapahtuuko kauttakulku saatettuna. Ulkomaalaislain 177 §:n mukaan poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi pannaan ulkomaalaisen maasta poistamista täytäntöön asettaa tarvittavan määrän saattajia. Saattajia voidaan asettaa silloin, jos liikennevälineen tur-

vallisuus tai maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpano sitä edellyttää. Saattajia voidaan asettaa myös, jos ulkomaalainen poistuu vapaaehtoisesti ilman päätöstä maasta poistamisesta. Kuljetuksesta vastaava liikenteenharjoittaja voi esittää pyynnön saattajan asettamiseksi.

Sopimuksen 9 artiklassa määrätään se, miten kauttakulku saattajien kanssa toteutetaan sekä se, milloin vastuu kauttakuljetettavan henkilön valvonnasta siirtyy pyynnön vastaanottaneelle sopimusvaltiolle. Saattajina toimivat yleensä poliisit. Poliisin toiminnan yleisistä periaatteista säädetään poliisilain 2 §:ssä.

Sopimuksen 11 artiklassa edellytetään, että viranomaisia edustaviin saattajiin sovelletaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella kyseisen sopimuspuolen kansallista lainsäädäntöä. Artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että 11 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuihin saattajiin sovelletaan kuitenkin määräyksiä, joita heidän omassa maassaan sovelletaan virkamieskuntaan. Rikoslain 16 luvun 20 § ja 40 luvun 12 § sisältävät soveltamisalasäännöksen, jonka mukaan ulkomainen virkamies rinnastetaan tietyin edellytyksin suomalaiseseen virkamieheen.

Sopimuksen 12 artiklassa määritellään ne tilanteet, jolloin sopimusvaltio voi kieltää kauttakulun. Kauttakulku voidaan kieltää muun muassa, jos kolmannen maan kansalaista uhkaa kohdemaassa kuolemantuomio, kidutus tai muu epäinhimillinen kohtelu. Pakolaissopimuksen ja eräiden ihmisoikeussopimusten palauttamiskiellot on sisällytetty Suomen lainsäädäntöön. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Ulkomaalaislain 147 §:n mukaan ketään ei saa käännäyttää tai karkottaa alueelle, jolla hän voi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi, eikä alueelle, jolta hänet voitaisiin lähettää sellaiselle alueelle.

Sopimuksen 14 artiklassa on määräykset sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvästä tie-

tosuojasta. Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietoja käsiteltäessä on noudatettava henkilötietolain 2 §:n 1 momentin mukaan henkilötietolakia, jollei muualla laissa toisin säädetä. Henkilötietolakia sovelletaan henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn. Myös muuhun henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia silloin, kun henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa henkilörekisteri tai sen osa. Tietojen luovuttamisesta poliisiin ja rajavartiolaitoksen käytössä olevista rekistereistä säädetään näitä viranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä. Tietojen luovuttamisesta ulkomaille säädetään nimenomaisissa säännöksissä.

4.2 Käsittelyjärjestys

Suomen ja Sveitsin välillä laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta tehtyyn sopimukseen ei voida katsoa sisältyvän sellaisia määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa ja 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus voimaansaattamislainsäädäntöä voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2009 Suomen tasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****Sveitsin kanssa laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.
Laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2009 Suomen tasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset	2 § Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2010

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Maahanmuutto- ja eurooppaministeri *Astrid Thors*

Sopimusteksti

Suomen tasavallan
ja
Sveitsin valaliiton
väläinen sopimus laittomasti maassa oleskele-
vien henkilöiden takaisinottamisesta

Agreement
between
The Republic of Finland
and
The Swiss Confederation
on the Readmission of Persons Residing
without Authorisation

Suomen tasavalta ja Sveitsin valaliitto, jäljempänä sopimuspuolet, jotka haluavat edistää ja vahvistaa yhteistyötään kansainvälisessä toiminnassa laittoman maahanmuuton torjumiseksi kansainvälisten sopimusten ja vastavuoroisuuden perusteella, ja ottavat huomioon 26 päivänä lokakuuta 2004 tehdyn Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännösten täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen, ovat sopineet seuraavaa:

The Republic of Finland and The Swiss Confederation hereinafter referred to as the "Contracting Parties", with the aim of developing and promoting their cooperation, within the range of international efforts to combat irregular migration, in accordance with international treaties and agreements, on the basis of reciprocity, considering the Agreement between the European Union, the European Community and the Swiss Confederation on the Swiss Confederation's association with the implementation, application and development of the Schengen acquis signed on 26 October 2004, have agreed as follows:

I – Sopimuspuolten kansalaisten takaisinottaminen

I – Readmission of Nationals of the Contracting Parties

1 artikla

Article 1

(1) Kumpikin sopimuspuoli ottaa toisen sopimuspuolen pyynnöstä ja ilman muodollisuuksia takaisin alueelleen henkilön, joka ei tai ei enää täytä ehtoja, jotka koskevat maahantuloa tai oleskelua pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella, sillä edellytyksellä, että kyseisen henkilön on todistettu tai hänen voidaan perustellusti olettaa olevan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalainen.

(2) Tämän artiklan 1 kappaletta sovelletaan,

(1) Each Contracting Party shall upon request of the other Contracting Party readmit to its territory without formality any person who does not fulfil or no longer fulfils the requirements for entry or stay applicable to the territory of the requesting Contracting Party, provided that it is proven or can be validly assumed that this person possesses the nationality of the requested Contracting Party.

jos kansalaisuus on todistettu tai se voidaan perustellusti olettaa jäljempänä lueteltujen asiakirjojen perusteella.

Henkilön kansalaisuus voidaan todistaa seuraavilla voimassa olevilla asiakirjoilla:

Suomen tasavalta:

- passi;
- poliisiviranomaisen myöntämä henkilökortti.

Sveitsin valaliitto:

- passi;
- henkilökortti;
- väestökisteritodistus (livret de famille), josta käy ilmi lähtöpaikkakunta Sveitsissä.

Henkilön kansalaisuus voidaan perustellusti olettaa seuraavien asiakirjojen ja todisteiden perusteella:

- jokin edellisessä kappaleessa mainituista asiakirjoista, jonka voimassaolo on päättynyt;
- pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisten myöntämä asiakirja, jonka perusteella asianomaisen henkilön henkilöllisyys voidaan todentaa (esimerkiksi ajokortti, merimieskirja, sotilaspassi tai jokin muu puolustusvoimien myöntämä asiakirja);
- todistus ilmoittautumisesta konsuliedustustoon tai ote väestökisteristä;
- jokin muu pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaisen viranomaisen myöntämä asiakirja;
- valokopio jostakin tässä artiklassa mainitusta asiakirjasta;
- hallinto- tai oikeusviranomaisten asianmukaisesti tallentamat tiedot kyseisestä henkilöstä;
- toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisesti tallentamat vilpittömässä mielessä toimivien todistajien lausunnot;
- asianomaisen henkilön kielitaito tämän käyttämässä kielessä;
- jokin muu asiakirja tai tieto, jonka pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli hyväksyy.

(3) Pynnön esittänyt sopimuspuoli ottaa henkilön takaisin samoilla ehdoilla, jos myöhemmissä tarkistuksissa osoittautuu, ettei henkilö ollut pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalainen lähtiessään pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelta.

(2) Paragraph 1 is applicable if the nationality is proven or can be validly assumed on the basis of the documents listed hereafter.

The nationality of the person may be proved by means of the following valid documents:

For the Republic of Finland:

- passport;
- identity card issued by the police authorities.

For the Swiss Confederation:

- passport;
- identity card;
- family record book indicating a place of origin in Switzerland.

The nationality of the person may be validly assumed by one of the following documents:

- any document listed in the previous paragraph which validity has expired;
- a document issued by the authorities of the requested Contracting Party on the basis of which the identity of the person concerned may be established (driving licence, seaman's book, military service book or other document issued by the military forces, etc.);
- a consular registration certificate or an extract from registrar office records;
- another document issued by the competent authority of the requested Contracting Party;
- a photocopy of a document mentioned in this Article;
- informations of the person concerned duly recorded by the administrative or judicial authorities;
- statements of bona fide witnesses duly recorded by a competent authority;
- a linguistic expertise of the language spoken by the person concerned;
- any other document or information that is acceptable to the requested Contracting Party.

(3) The requesting Contracting Party shall readmit this person under the same conditions, if subsequent checks reveal that he or she did not in fact possess the nationality of the requested Contracting Party when he or she left the territory of the requesting Contracting Party.

2 artikla

Article 2

(1) Jos kansalaisuus on oletettu perustellusti 1 artiklan 2 kappaleen mukaisesti, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen diplomaattinen edustusto tai konsuliedustusto myöntää viipymättä tarvittavan matkustusasiakirjan kyseessä olevan henkilön palauttamista varten.

(2) Jos esitettyjä asiakirjoja tai todisteita, joiden perusteella kansalaisuus on tarkoitus olettaa perustellusti, ei hyväksytä tai niitä ei ole saatavilla, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen diplomaattinen edustusto tai konsuliedustusto toimittaa asianomaisen henkilön kuulemisen mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään kymmenen (10) arkipäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Kuulemisen järjestää pyynnön esittänyt sopimuspuoli pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen diplomaattisen edustuston tai konsuliedustuston avustuksella.

(3) Jos kuulemisen perusteella voidaan todentaa, että asianomainen henkilö on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalainen, diplomaattinen edustusto tai konsuliedustusto myöntää viiden (5) arkipäivän kuluessa pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä tarvittavan matkustusasiakirjan asianomaisen henkilön palauttamista varten.

(1) If the nationality is validly assumed in accordance with paragraph 2 Article 1, the diplomatic mission or consular office of the requested Contracting Party shall issue without delay the travel document required for the return of the person concerned.

(2) If the documents submitted to validly assume the nationality are contested, or if no documents are available, the diplomatic mission or consular office of the requested Contracting Party shall conduct a hearing of the person concerned as soon as possible, however, at the latest within ten (10) working days after receipt of the request. The hearing shall be organised by the requesting Contracting Party in consultation with the diplomatic mission or the consular office of the requested Contracting Party.

(3) If, as a result of the hearing conducted, it can be established that the person concerned possesses the nationality of the requested Contracting Party, the diplomatic mission or consular office shall issue, on demand of the requesting Contracting Party within five (5) working days, the travel document required for the return of the person concerned.

3 artikla

Article 3

(1) Takaisinottopyyntö esitetään kirjallisesti. Pyyntöön sisällytettävistä tiedoista sekä pyynnön esittämistavoista sovitaan 15 artiklan 2 kappaleen mukaisesti.

(2) Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli vastaa takaisinottopyyntöön mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään kymmenen (10) arkipäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Tätä määräaikaa voidaan pidentää viidellä (5) arkipäivällä 2 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettussa tapauksessa. Takaisinottopyynnön hylkääminen on perusteltava kirjallisesti.

(3) Takaisinottopyynnön kohteena olevaa henkilöä ei saa luovuttaa ennen kuin pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli on hyväksynyt takaisinoton ja pyynnön esittänyt sopimuspuoli on saanut tästä ilmoituksen.

(1) The request for readmission shall be submitted in writing. The information which is to be contained in the request as well as the modalities for transmitting the request shall be agreed upon in accordance with Article 15 paragraph 2.

(2) The requested Contracting Party shall reply to the readmission request as quickly as possible, at the latest within ten (10) working days from the date of receipt of the request. This time limit may be extended by five (5) working days in the case of Article 2 paragraph 2. The rejection of the submitted readmission request shall be explained in writing.

(3) The person concerned by the readmission request is not to be handed over until readmission has been approved by the re-

(4) Pyynnön esittänyt sopimuspuoli toimittaa tiedot lääketieteellisen tai muun erityishoidon tai valvonnan tai ambulanssikuljetuksen tarpeesta, jos asianomainen henkilö tarvitsee sairaanhoitoa ja tämä on henkilön oman edun mukaista.

(5) Pyynnön esittänyt sopimuspuoli vastaa takaisinotosta aiheutuvista kuljetuskustannuksista pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen rajalle asti.

requested Contracting Party and the requesting Contracting Party has been notified thereof.

(4) If the person concerned is in need of medical care, the requesting Contracting Party shall provide, if this is in the interest of the person concerned, information about the need for special treatment, such as medical or other care, supervision, or transport by ambulance.

(5) The transport costs related to the person's readmission to the border of the requested Contracting Party shall be borne by the requesting Contracting Party.

II – Kolmansien maiden kansalaisten takaisinottaminen

II – Readmission of Third-Country Nationals

4 artikla

Article 4

(1) Kumpikin sopimuspuoli ottaa toisen sopimuspuolen pyynnöstä ja ilman muodollisuuksia takaisin alueelleen kolmannen maan kansalaisen, joka ei tai ei enää täytä ehtoja, jotka koskevat maahantuloa tai oleskelua pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella, jos todistetaan tai voidaan perustellusti olettaa, että kyseinen henkilö on tullut pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle oleskeltuaan tai asuttuaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella tai kuljettuaan sen kautta kuuden (6) kuukauden aikana välittömästi ennen sitä ajankohtaa, jona pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiset havaitsivat asianomaisen henkilön laittoman maahantulon tai oleskelun.

(2) Tämän artiklan 1 kappaletta sovelletaan, jos kolmannen maan kansalaisen tulo pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle tai oleskelu siellä voidaan todistaa tai perustellusti olettaa jäljempänä mainittujen asiakirjojen tai todisteiden perusteella.

Kolmannen maan kansalaisen tulo pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle tai oleskelu siellä voidaan todistaa seuraavien todisteiden perusteella:

- aidoissa, väärennetyissä tai väärissä matkustusasiakirjoissa tai henkilöllisyystodistuksissa olevat maahantulo- tai maastapoistumisleimat tai vastaavat merkinnät;

(1) Each Contracting Party shall upon request of the other Contracting Party readmit to its territory without formality a third-country national who does not fulfil or no longer fulfils the requirements for entry or stay applicable to the territory of the requesting Contracting Party, if it is proven or can be validly assumed that this person entered the territory of the requesting Contracting Party after having stayed in, resided on or passed through the territory of the requested Contracting Party during the six (6) months before the authorities of the requesting Contracting Party noted the illegal entry or presence of the person concerned.

(2) Paragraph 1 is applicable, if the entry of a third-country national into the territory of the requested Contracting Party or his or her stay there can be proven or validly assumed, on the basis of a document or evidence listed hereafter.

The entry of a third-country national into the territory of the requested Contracting Party or his or her stay there may be proved by means of one of the following pieces of evidence:

- entry or departure stamp or other equivalent mark affixed in the authentic, forged or false travel documents or identity papers;
- any residence permit which expired less

- oleskelulupa, jonka voimassaolo on päätynyt alle kolme (3) kuukautta aiemmin;
- viisumi, jonka voimassaolo on päätynyt alle kolme (3) kuukautta aiemmin;
- henkilökohtainen matkalippu.

Kolmannen maan kansalaisen tulo pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle tai oleskelu siellä voidaan perustellusti olettaa erityisesti seuraavien asiakirjojen tai merkintöjen perusteella:

- oleskelulupa, jonka voimassaolo on päätynyt yli kolme (3) kuukautta aiemmin;
 - pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten myöntämä asiakirja, jonka perusteella asianomaisen henkilön henkilöllisyys voidaan todentaa, kuten erityisesti ajokortti, merimieskirja tai ampuma-aselupa;
 - valokopio jostakin tässä artiklassa mainitusta asiakirjasta;
 - asianomaisen henkilön sormenjäljet, jotka pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli on aiemmin ottanut;
 - pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella rekisteröidyn ajoneuvon käyttöön liittyvät asiakirjat;
 - matkaliput;
 - lääkärin, hammaslääkärin tai vastaavan tahon ajanvarauskortit;
 - tositteet valuutan vaihtamisesta;
 - julkisten tai yksityisten laitosten kulkulupakortit;
 - tositteet hotellilaskun, lääkärinlaskun tai muiden palvelujen maksamisesta;
 - ostokuitit;
 - kirjeet, jotka asianomainen henkilö on kirjoittanut oleskellessaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella;
 - valtion virkamiesten tai muiden henkilöiden lausunnot;
 - asianomaisen henkilön antamat johdonmukaiset ja riittävän täsmälliset selvitykset, joiden sisältämät tiedot ovat puolueettomasti todennettavissa ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tarkistettavissa;
 - todennettavissa olevat tiedot, jotka osoittavat, että asianomainen henkilö on käyttänyt matkatoimiston tai kuljetusliikkeen palveluja;
 - jokin muu asiakirja tai tieto, jonka pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli hyväksyy.
- (3) Kumpikin sopimuspuoli ottaa toisen sopimuspuolen pyynnöstä ja ilman muodolli-

than three (3) months ago;

- visa which expired less than three (3) months ago;

- personal travel ticket.

The entry of a third-country national into the territory of the requested Contracting Party or his or her stay there may be validly assumed in particular by one of the following documents and indications:

- any residence permit which expired more than three (3) months ago;

- a document issued by the competent authority of the requested Contracting Party on the basis of which the identity of the person concerned may be established, such as in particular driving licence, seaman's book or firearms licence;

- a photocopy of a document mentioned in this Article;

- fingerprints of the person concerned taken by the requested Contracting Party at an earlier date;

- documents of the use of any vehicles that are registered on the territory of the requested Contracting Party;

- travel tickets;

- appointment cards for doctors, dentists, etc.;

- receipts of currency exchanges;

- cards providing access to public and private institutions;

- proof of payment for hotel, medical or other services etc;

- sales checks;

- correspondence written by the person concerned while staying in the territory of the requested Contracting Party;

- statements made by state officials and other persons;

- consistent and sufficiently precise explanations made by the person concerned, containing objectively verifiable information which can be checked by the requested Contracting Party;

- verifiable information proving that the person concerned has used the services of a travel agency or a carrier;

- any other document or information that is acceptable to the requested Contracting Party.

(3) Each Contracting Party shall upon request of the other Contracting Party readmit

suuksia takaisin kolmannen maan kansalaisen, joka ei tai ei enää täytä ehtoja, jotka koskevat maahantuloa tai oleskelua pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella, jos asianomaisella henkilöllä on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen myöntämä voimassa oleva viisumi tai oleskelulupa.

(4) Takaisinottoa pyynnön esittäneen vastaanottavan sopimuspuolen toimivaltaiselle viranomaiselle kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiset havaitsivat kyseisen henkilön tulleen laittomasti maahan tai oleskelevan maassa laittomasti.

(5) Pyyntöä esittänyt sopimuspuoli ottaa kyseisen henkilön takaisin alueelleen, jos tarkistuksissa sen jälkeen, kun henkilö on otettu takaisin pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle, osoittautuu, että henkilö ei täyttänyt tässä artiklassa määrättyjä ehtoja lähtiessään pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelta.

without formality a third-country national who does not fulfil or no longer fulfils the requirements for entry or stay applicable to the territory of the requesting Contracting Party, if this person holds a valid visa or a residence permit of any kind, issued by the requested Contracting Party.

(4) The readmission request shall be submitted to the competent authority of the requested Contracting Party within six (6) months from the date when the authorities of the requesting Contracting Party noted the illegal entry or presence of the person concerned.

(5) The requesting Contracting Party shall readmit this person to its territory when subsequent checks to his or her readmission to the territory of the requested Contracting Party reveal that he or she has not fulfilled the conditions provided for in this Article at the moment of his or her departure from the territory of the requesting Contracting Party.

5 artikla

Tämän sopimuksen 4 artiklassa määrättyä takaisinottovelvollisuutta ei sovelleta:

- kolmannen maan kansalaiseen, jolla on pyynnön esittäneen sopimuspuolen myöntämä viisumi tai oleskelulupa, paitsi siinä tapauksessa, että henkilöllä on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen myöntämä voimassa oleva viisumi tai oleskelulupa, jonka voimassaolo päättyy myöhemmin;
- kolmannen maan kansalaiseen tai henkilöön, jonka pyynnön esittänyt sopimuspuoli on tunnustanut pakolaiseksi 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn pakolaisten oikeusasetymää koskevan Geneven yleissopimuksen mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla, tai valtiottomaksi henkilöksi 28 päivänä syyskuuta 1954 tehdyn valtiottomien henkilöiden oikeusasetymää koskevan New Yorkin yleissopimuksen mukaisesti;
- kolmannen maan kansalaiseen, jonka pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli on palauttanut alkuperämaahan tai johonkin kolmanteen maahan, paitsi siinä tapauksessa, että kyseinen henkilö on tullut pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle tultuaan maahan tai

Article 5

The readmission obligation pursuant to Article 4 shall not apply in respect of:

- a third-country national who is the holder of a visa or a residence permit issued by the requested Contracting Party, unless the requested Contracting Party has issued a valid visa or a residence permit which expires last;
- a third-country national or a person whom the requesting Contracting Party has either recognised as a refugee, in accordance with the Geneva Convention of 28 July 1951 relating to the Status of Refugees as amended by the New York Protocol of 31 January 1967, or as stateless person in accordance with the New York Convention relating to the Status of Stateless Persons of 28 September 1954;
- a third-country national who has been removed by the requested Contracting Party to his or her country of origin or to a third country, unless he or she entered the territory of the requesting Contracting Party after having entered, passed through or stayed in the territory of the requested Contracting Party following removal;
- a third-country national who has only been in airside transit via an international airport

oleskeltuaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella tai kuljettuaan sen kautta palauttamisen jälkeen;

- kolmannen maan kansalaiseen, joka on ainoastaan kulkenut pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansainvälisen lentoaseman kautta.

6 artikla

(1) Takaisinotto pyyntö esitetään kirjallisesti. Takaisinotto pyyntöön sisällytettävistä tiedoista sekä pyynnön esittämistavoista sovietaan 15 artiklan 2 kappaleen mukaisesti.

(2) Pyyntö esittänyt sopimuspuoli toimittaa tiedot lääketieteellisen tai muun erityishoidon tai valvonnan tai ambulanssikuljetuksen tarpeesta, jos asianomainen henkilö tarvitsee sairaanhoitoa ja tämä on henkilön oman edun mukaista.

(3) Pyyntö vastaanottanut sopimuspuoli vastaa takaisinotto pyyntöön mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään kymmenen (10) arkipäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Takaisinotto pyynnön epääminen on perusteltava kirjallisesti.

(4) Takaisinotto pyynnön kohteena olevaa henkilöä ei saa luovuttaa ennen kuin pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli on hyväksynyt takaisinoton ja pyynnön esittänyt sopimuspuoli on saanut tästä ilmoituksen. Takaisinottoa koskeva hyväksyntä on voimassa kolmekymmentä (30) päivää. Tätä määräaikaa voidaan pidentää teknisten tai oikeudellisten esteiden vuoksi.

(5) Pyyntö esittänyt sopimuspuoli vastaa takaisin otettavan henkilön kuljetuskustannuksista pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen rajalle asti.

III – Kauttakulku

7 artikla

(1) Kumpikin sopimuspuoli sallii toisen sopimuspuolen pyynnöstä sellaisen kolmannen maan kansalaisen kauttakulun alueensa läpi, jonka pyynnön esittänyt sopimuspuoli on

of the requested Contracting Party.

Article 6

(1) The request for readmission shall be submitted in writing. The information which is to be contained in the readmission request as well as the modalities for transmitting the request shall be agreed upon in accordance with Article 15 paragraph 2.

(2) If the person concerned is in need of medical care, the requesting Contracting Party shall provide, if this is in the interest of the person concerned, information about the need for special treatment, such as medical or other care, supervision, or transport by ambulance.

(3) The requested Contracting Party shall reply to the readmission request as quickly as possible, at the latest within ten (10) working days from the date of receipt of the request. The rejection of the submitted readmission request shall be explained in writing.

(4) The person concerned by the readmission request is not to be handed over until readmission has been approved by the requested Contracting Party and the requesting Contracting Party has been notified thereof. The acceptance of readmission is valid for thirty (30) days. This time-limit may be extended due to technical or legal obstacles.

(5) The transport costs of the person concerned to the border of the requested Contracting Party shall be borne by the requesting Contracting Party.

III – Transit

Article 7

(1) Each Contracting Party shall upon request of the other Contracting Party permit the transit through its territory of a third-country national who is subject to removal or

poistanut maasta tai jolta pyynnön esittänyt sopimuspuoli on evännyt maahantulon. Kauttakulku tapahtuu lentoteitse.

(2) Pynnön esittänyt sopimuspuoli vastaa täysimääräisesti kolmannen maan kansalaisen matkasta kohdemaahan ja ottaa kyseisen henkilön takaisin, jos matkanteko jostain syystä keskeytyy tai henkilöltä evätään tulo kohdemaahan.

(3) Pynnön esittänyt sopimuspuoli ilmoittaa pynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle, onko kauttakulkevalla henkilöllä oltava viranomaisten edustajia saattajina. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi

- järjestää saattajan itse, jolloin pynnön esittänyt sopimuspuoli korvaa tästä aiheutuvat kustannukset;
- järjestää saattajan yhteistyössä pynnön esittäneen sopimuspuolen kanssa, tai
- valtuuttaa pynnön esittäneen sopimuspuolen järjestämään saattajan omalla alueellaan.

8 artikla

Pyyntö, joka koskee kauttakululupaa henkilön maasta poistamisen tai maahantulon epäämisen vuoksi, toimitetaan suoraan toimivaltaiselta viranomaiselta toiselle 15 artiklan 2 kappaleen mukaisesti sovittavien ehtojen mukaisesti.

9 artikla

(1) Jos kauttakulku tapahtuu poliisien saatamana, pynnön esittäneen sopimuspuolen järjestämät saattajat ovat siviiliasuissa ja aseistamattomia ja heillä on kauttakululupa mukanaan.

(2) Pynnön esittäneen sopimuspuolen järjestämien saattajien, jotka toteuttavat tämän sopimuksen mukaisesti kauttakulun pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella, on milloin tahansa voitava todistaa henkilöllisyytensä, tehtävänsä luonne sekä virka-asemansa pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen myöntämää kauttakululupaa näyttämällä.

(3) Saattajat vastaavat kauttakulun aikana kolmannen maan kansalaisen valvonnasta ja

has been refused entry by the requesting Contracting Party. The transit shall be conducted by air.

(2) The requesting Contracting Party assumes full responsibility for the entire journey of a third-country national to the country of destination and shall readmit such a person if, for any reason, the journey cannot be continued or his or her entry to the country of destination is not admitted.

(3) The requesting Contracting Party must inform the requested Contracting Party, whether the transiting person is to be accompanied by escorting officers. The requested Contracting Party may:

- provide the escort itself, in which case the incurred costs are to be reimbursed by the requesting Contracting Party;
- provide the escort in cooperation with the requesting Contracting Party;
- authorise the requesting Contracting Party to provide an escort on its territory.

Article 8

The request for a transit authorisation for removal purposes or following a refusal of entry shall be directly transmitted from one competent authority to the other under the conditions to be agreed upon in accordance with Article 15 paragraph 2.

Article 9

(1) If transit is conducted under police escort, the escorting officers of the requesting Contracting Party shall be in plain-clothes, unarmed and provided with a transit authorisation.

(2) The escorting officers of the requesting Contracting Party, who on the basis of this Agreement are carrying out the transit on the territory of the requested Contracting Party, must at all times be able to prove their identity, the nature of their mission and their official position, by showing the transit authorisation issued by the requested Contracting Party.

(3) During transit the escorting officers are responsible for the surveillance of the third-

varmistavat, että kyseinen henkilö nousee lentokoneeseen. Sopimuspuolet myöntävät niille toisen sopimuspuolen viranomaisia edustaville saattajille, jotka toteuttavat tämän sopimuksen mukaisia tehtäviään, samanlaisen suojan ja tuen kuin ne myöntäisivät omille virkamiehilleen. Saattajat toteuttavat tehtävänsä pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten määräysvallassa.

(4) Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi tarvittaessa ottaa vastuulleen kolmannen maan kansalaisen valvonnan sekä sen varmistamisen, että tämä nousee lentokoneeseen.

(5) Pynnön esittäneen sopimuspuolen on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kolmannen maan kansalainen kulkee mahdollisimman nopeasti pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lentoaseman läpi.

(6) Sopimuspuolet vaihtavat keskenään kaikki hallussaan olevat tiedot kaikista kauttakulkuun liittyvistä tapahtumista.

country national and ensure that the said person boards the airplane. The Contracting Parties shall grant the same protection and assistance to the escorting officers of the other Party who are performing their duties in accordance with this Agreement as they would grant their own officers. The escorting officers carry out their mission under the authority of the competent authorities of the requested Contracting Party.

(4) If necessary, the requested Contracting Party may take over the responsibility for the surveillance of the third-country national and the boarding of the airplane.

(5) The requesting Contracting Party must take all necessary steps to ensure that the third-country national transits through the airport of the requested Contracting Party as quickly as possible.

(6) The Contracting Parties shall exchange all information at their disposal on all incidents related to transit.

10 artikla

Article 10

Jos maasta poistettua henkilöä tai henkilöä, jonka maahantulo on evätty, ei kauttakulun yhteydessä päästetä lentokoneeseen tai lentokoneeseen nouseminen ei ole mahdollista, pyynnön esittänyt sopimuspuoli ottaa kyseisen henkilön takaisin välittömästi, kahdenkymmenenneljän (24) tunnin kuluessa lentoasemalle saapumisesta.

If during transit the person subject to a removal or to a refused entry is denied boarding or, if boarding is impossible, the requesting Contracting Party shall take back this person immediately or within twenty-four (24) hours at the most after arrival at the airport.

11 artikla

Article 11

(1) Viranomaisia edustaviin saattajiin sovelletaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella kyseisen sopimuspuolen kansallista lainsäädäntöä.

(2) Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuihin saattajiin sovelletaan kuitenkin määräyksiä, joita heidän omassa maassaan sovelletaan virkamieskuntaan.

(1) While in the territory of the requested Contracting Party the escorting officers shall be subject to the national law of that Contracting Party.

(2) However, escorting officers referred to in paragraph 1 remain subject to the provisions prevailing in their own country related to service regulations.

12 artikla

Article 12

Maasta poistamisesta tai maahantulon

Transit for removal purposes or following a

epäämisestä johtuva kauttakulku voidaan kieltää erityisesti seuraavissa tapauksissa:

- Kolmannen maan kansalaista uhkaa kohdemaassa kuolemantuomio, kidutus tai jokin muu epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus tai joutuminen vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen perusteella.

- Kolmannen maan kansalaista uhkaa kohdemaassa syyte tai tuomio rikoksista, jotka tämä on tehnyt ennen kauttakulkua.

- Kolmannen maan kansalainen muodostaa uhkan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalliselle turvallisuudelle, yleiselle järjestykselle tai kansanterveydelle.

refusal of entry may, in particular, be denied:

- if in the country of destination the third-country national risks being subject to death penalty, torture or other inhuman or degrading treatment or punishment or persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion;

- if in the country of destination the third-country national risks being accused of or sentenced for criminal acts committed before transit;

- if the third country national represents a threat to the national security, public order or health of the requested Contracting Party.

13 artikla

Kauttakulkukustannuksista kohdemaan rajalle asti sekä mahdollisesta henkilön palauttamisesta johtuvista kustannuksista vastaa pyynnön esittänyt sopimuspuoli.

Article 13

The costs of transit as far as the border of the country of destination as well as the costs arising from a possible return shall be borne by the requesting Contracting Party.

IV – Tietosuojaja

IV – Data Protection

14 artikla

(1) Tämän sopimuksen täytäntöönpano edellyttää henkilötietojen välittämistä palauttamisen yhteydessä, ja välitetyt tiedot voivat koskea vain seuraavia asioita:

a) takaisinotettavan henkilön ja tarvittaessa tämän perheenjäsenten henkilötiedot (sukunimi, etunimi, aikaisemmat nimet, kutsuma-, sala- tai peitenimet, syntymäaika ja -paikka, sukupuoli sekä nykyinen ja mahdollinen aiempi kansalaisuus),

b) henkilökortti tai passi,

c) muut sellaiset tiedot, joita tarvitaan palautettavan henkilön tunnistamisessa,

d) pysähdykset ja kulkureitit sekä

e) tiedot lääketieteellisen tai muun erityishoidon tai valvonnan tai ambulanssikuljetuksen tarpeesta, jos asianomainen henkilö tarvitsee sairaanhoitoa ja tämä on henkilön oman edun mukaista.

(2) Henkilötietoja voivat käsitellä ainoastaan tämän sopimuksen täytäntöönpanosta

Article 14

(1) Personal data communicated in relation to the readmission of persons shall be necessary for implementing this agreement and may only concern the following:

a) particulars of the person to be readmitted and, where necessary, of the members of the person's family (surname, forename, any previous names, nicknames or pseudonyms, aliases, date and place of birth, sex, current and any previous nationality);

b) identity card or passport,

c) other details which are needed to identify the person to be readmitted,

d) stopovers and itineraries as well as

e) if the person concerned is in need of medical care and if this is in the interest of the person concerned, information about the need for special treatment, such as medical or other care, supervision, or transport by ambulance.

(2) Personal data may only be processed by

vastaavat toimivaltaiset viranomaiset vain tähän sopimukseen liittyvissä tarkoituksissa. Tiedot välittävä sopimuspuoli varmistaa, että tiedot ovat virheettömiä ja tarpeellisia eivätkä ylitä sen tarkoituksen vaatimuksia, jota varten ne välitetään. Jos tiedot ovat virheellisiä tai ne on välitetty laittomasti, tiedot vastaanottaneelle sopimuspuolelle ilmoitetaan tästä välittömästi, ja se korjaa tai tuhoaa tiedot. Tiedot välittävän sopimuspuolen on annettava kirjallinen suostumuksensa ennen kuin tietoja voi välittää muille tahoille. Henkilötiedot voidaan säilyttää vain niin kauan kuin on tarpeen sen tarkoituksen toteuttamiseksi, jota varten tiedot on välitetty.

(3) Kumpikin sopimuspuoli tiedottaa pyynnöstä toiselle sopimuspuolelle tietojen käytöstä ja käytön yhteydessä saaduista tuloksista.

(4) Kummankin sopimuspuolen kansallista tietosuojalainsäädäntöä sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn ja rekisteröityjen oikeuksiin. Kansalliset tietosuojaviranomaiset valvovat henkilötietojen käsittelyä kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

the competent authorities responsible for implementing this Agreement and only for the purposes for this Agreement. The Contracting Party communicating the data shall ensure that it is accurate, necessary and does not exceed the requirements of the purposes for which it is communicated. If the data is inaccurate or has been communicated illegally, the recipient Contracting Party shall be informed of this immediately and shall correct or destroy the data. The communicating Contracting Party must give its written consent before the data can be further communicated to other bodies. Communicated personal data shall only be stored for as long as it is required for the purposes for which it was communicated.

(3) Each Contracting Party shall inform the other Contracting Party upon request about the use of the data and the results obtained thereby.

(4) The national law on data protection of each Contracting Party shall remain applicable to the processing of personal data and the rights of the data subjects. The national data protection authorities shall supervise the processing of personal data in accordance with national law.

V – Yleiset määräykset ja loppumääräykset

V – General and Final Provisions

15 artikla

Article 15

(1) Sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset tekevät yhteistyötä ja konsultoivat toisiaan tarvittaessa tämän sopimuksen täytäntöönpanossa ja soveltamisessa.

(2) Sopimuspuolten toimivaltaiset ministeriöt voivat toimivaltuuksiensa rajoissa sopia tämän sopimuksen täytäntöönpanoa koskevista kysymyksistä.

(3) Sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset tekevät tiiviistä yhteistyötä korvausvaatimusten käsittelyn yksinkertaistamiseksi. Sopimuspuolet erityisesti vaihtavat keskenään kaikki hallussaan olevat tiedot vahinkotapauksista tämän artiklan mukaisesti.

(4) Kumpikin sopimuspuoli voi pyytää, että molempien toimivaltaisia ministeriöitä edustavat asiantuntijat kutsutaan koolle jonkin tä-

(1) The competent authorities of the Contracting Parties shall cooperate and consult each other as far as necessary in the implementation and the application of this Agreement.

(2) The competent ministries of the Contracting Parties may agree within their competences on issues relating to the implementation of this Agreement.

(3) The competent authorities of the Contracting Parties work closely together in order to simplify the settlement of claims for compensation. In particular, they exchange all information at their disposal on cases of damage in compliance with this Article.

(4) Each Contracting Party may request the convocation of a meeting of experts of both

män sopimuksen täytäntöönpanoon ja soveltamiseen liittyvän kysymyksen ratkaisemiseksi.

competent ministries for the clarification of any questions arising in the implementation and the application of this Agreement.

16 artikla

Article 16

(1) Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen diplomaattiteitse kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta tämän sopimuksen täytäntöönpanosta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten tiedot.

(1) Within thirty (30) days after the date of signature the Contracting Parties shall through diplomatic channels notify each other of the competent authorities responsible for the implementation of this Agreement.

(2) Sopimuspuolet ilmoittavat välittömästi toisilleen diplomaattiteitse, jos tämän artiklan 1 kappaleessa mainituissa tiedoissa tapahtuu muutoksia.

(2) The Contracting Parties shall immediately notify each other of any changes related to paragraph 1 of this Article through diplomatic channels.

17 artikla

Article 17

Tämä sopimus ei vaikuta niihin sopimuspuolten velvollisuuksiin, jotka johtuvat seuraavista sopimuksista:

This Agreement does not affect the obligations of the Contracting Parties arising from:

- pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehty Geneven yleissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla;

- the Geneva Convention of 28 July 1951 relating to the Status of Refugees as amended by the New York Protocol of 31 January 1967;

- sopimuspuolten ratifioimat ihmisoikeuksien suojaamista koskevat yleissopimukset;

- the conventions ratified by the Contracting Parties for the protection of human rights;

- kansainväliset sopimukset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta sekä

- international conventions on extradition and

- Schengenin säännöstö ja sen kehitysvaiheet sen mukaisesti, mitä määrätään Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välillä 26 päivänä lokakuuta 2004 tehdyssä sopimuksessa Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen.

- the Schengen acquis and its developments, according to the Agreement between the European Union, the European Community and the Swiss Confederation on the Swiss Confederation's association with the implementation, application and development of the Schengen acquis, signed on 26 October 2004

18 artikla

Article 18

(1) Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua siitä päivästä, jona on vastaanotettu jälkimmäinen ilmoituksesta, joilla sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen diplomaattiteitse, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtiosisäiset toimenpiteet on suoritettu.

(1) This Agreement shall enter into force thirty (30) days after the last notification, by which a Contracting Party informs the other, through diplomatic channels, of the completion of its relevant internal procedures.

(2) This Agreement is concluded for an indefinite period. Each Contracting Party may

(2) Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi. Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen milloin tahansa ilmoittamalla siitä kirjallisesti diplomaattiteitse kolme (3) kuukautta aiemmin.

terminate this Agreement at any time upon a three (3) months prior written notice through diplomatic channels.

19 artikla

Article 19

(1) Kumpikin sopimuspuoli voi keskeyttää tämän sopimuksen soveltamisen 1 artiklaa lukuun ottamatta, jos jokin tärkeä syy, kuten kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai kansanterveyden suojaaminen, sitä edellyttää. Keskeyttämisestä on ilmoitettava toiselle sopimuspuolelle välittömästi diplomaattiteitse. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen viipymättä diplomaattiteitse tällaisten toimenpiteiden peruuttamisesta.

(1) Each Contracting Party may suspend this Agreement, with the exception of Article 1, for important reasons, namely in order to protect national security, public order or public health. The suspension must be communicated through diplomatic channels to the other Contracting Party immediately. The Contracting Parties shall notify each other of the cancellation of any such measure without delay through diplomatic channels.

(2) Keskeyttäminen tulee voimaan toisen sopimuspuolen tekemän ilmoituksen vastaanottamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

(2) Suspension shall become effective on the first day of the month following receipt of the notification by the other Contracting Party.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Tehty Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2009 kahtena alkuperäiskappaleena suomen, saksan ja englannin kielellä. Sopimusta koskevien tulkintojen poiketessa toisistaan englanninkielinen teksti on ratkaiseva.

Done at Helsinki on 30 March 2009 in two originals in the Finnish, German and English languages. In case of divergence in the interpretation of this Agreement the English version shall prevail.

Suomen tasavallan puolesta

For the Republic of Finland

Sveitsin valaliiton puolesta

For the Swiss Confederation